

לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

אתיקה מקצועית

גיליון 77 | מרץ 2025

יו"ר ועדת האתיקה הארצית עו"ד מנחם מושקוביץ
פרקליטת ועדת האתיקה הארצית ועורכת אחראית עו"ד שלי ואקנין אדם
ממונות ועדת האתיקה הארצית ועורכות ראשיות עו"ד ספיר אליאס ועו"ד נעה שילוני
ממונה ועדת האתיקה הארצית עו"ד שקד שור
מרכזת בכירה ועדת האתיקה הארצית גב' דורית אדר
מזכירות ועדת האתיקה הארצית גב' ילנה גנדלמן
עיצוב גרפי נעמה בר
© מו"ל לשכת עורכי הדין בישראל רח' דניאל פריש 10, תל-אביב
מנכ"לית הלשכה עו"ד אושרת תגר
טלפון: 03-6362200 | פקס: 03-6918696
אתר הלשכה: www.israelbar.org.il | מייל הוועדה: etika@israelbar.org.il

דברי פתיחה

4..... יו"ר ועדת האתיקה הארצית, עו"ד מנחם מושקוביץ

מאמר- ד"ר יחיאל וינרוט, עו"ד

5..... רשלנות מקצועית של עורך-דין כעבירת משמעת

החלטות ועדת האתיקה הארצית

7..... התחדשות עירונית

7..... עיסוק אחר

8..... ניגוד עניינים

8..... אימות חתימה

9..... מכשגי עורכי דין עם אסירים ביטחוניים

10..... שידול

11..... ייצוג

11..... התבטאויות בזמן מלחמה

12..... מגע עם עדים

13..... חסיון

14..... פרסומת

15..... מעמד דייני בתי הדין לאוכלוסין והגירה בראי כללי האתיקה של לשכת עורכי הדין

16..... קיזוז

17..... מושעים

17..... יחסי עו"ד - לקוח

18..... שכר טרחה

18..... יחס כלפי הצד שכנגד

19.....

מדור פסיקה

20..... יחסם של עורכי דין לבעלי החיים

20..... החלת דין משמעת על מי שטרם השלימו הכשרתם כעורכי דין

20..... שימוש במונח "פרימיום" כדי לתאר שירות או מוצר משפטי

21.....

אתיקה במחוזות הלשכה

23..... ועדת האתיקה במחוז צפון

23..... ועדת האתיקה במחוז דרום

25..... ועדת האתיקה במחוז ירושלים

32..... ועדת האתיקה במחוז מרכז

34.....

חברות וחברים יקרים,

אני מתכבד להביא לעיונכם את גיליון "אתיקה מקצועית" – מספר 77.

הגיליון מתפרסם בתקופה קשה ומורכבת למדינה כולה, למעלה משנה לאחר פרוץ מלחמת "חרבות ברזל", ואולם, על אף זאת עלינו להמשיך בשגרת החיים ולנסות לקיימה ככל הניתן.

אנו מחבקים את השבות והשבים מן השבי בעזה, וממשיכים להתפלל לשובם של כל יתר החטופים, להצלחתם ולבריאותם השלמה של כלל חיילי צה"ל ומערכות הביטחון ואבלים יחד עם משפחות השכול. ועדת האתיקה הארצית מאחלת ומייחלת לזמנים טובים יותר ובשורות טובות במהרה, עלינו ועל כל עם ישראל.

את הגיליון הנוכחי נפתח במאמר של ד"ר יחיאל וינרוט, עו"ד, העוסק ברשלנות מקצועית של עורך-דין כעבירת משמעת.

גם הפעם מובאות בפניכם החלטות מעניינות ומכווונות משולחנה של ועדת האתיקה הארצית, העוסקות בין היתר בסוגיית ניגוד עניינים העולה כאשר עו"ד מייצג שני אינטרסים מנוגדים (סוגיה המתעוררת פעמים רבות בתיקי התחדשות עירונית ופרויקטים של פינוי בינוי), התבטאויות ברשתות החברתיות, שימוש לרעה בזכות ההיוועצות בעת מכגשים עם אסירים בטחוניים, תחולת חיסיון על הסכם לניהול הליך גישור, שליחת יד בכספי נאמנות, דרישת שכר טרחה מלקוחות פוטנציאליים, מעמדה של שיחת ייעוץ טלפונית כמבחן לקיומם של יחסי עו"ד לקוח, ועוד.

כמו כן, מפורסמים בגיליון מספר פסקי דין שניתנו בבתי הדין המשמעתיים ובבית המשפט המחוזי.

הנכם מוזמנים לפנות לוועדת האתיקה הארצית וכן לוועדות האתיקה המחוזיות בכל עניין ושאלה. נאחל לכולנו ימים שקטים וטובים במהרה בימנו.

בברכת חברים,

מנחם מושקוביץ, עו"ד
יו"ר ועדת האתיקה הארצית
לשכת עורכי הדין

מאמר - ד"ר יחיאל וינרוט, עו"ד

רשלנות מקצועית של עורך-דין כעבירת משמעת

חוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א – 1961 (להלן: "החוק") וכך גם כללי האתיקה, אינם מגדירים במפורש בשום מקום רשלנות מקצועית כעבירת משמעת. על אף זאת יש הסבורים, כי ניתן למצוא מקור נורמטיבי להעמדה לדין בגין רשלנות מקצועית בסעיף 54 לחוק. סעיף זה קובע, כי "במילוי תפקידיו יפעל עורך דין לטובת שולחו בנאמנות ובמסירות, ויעזור לבית-המשפט לעשות משפט". עורך דין שאינו פועל "בנאמנות ובמסירות" מכר את הוראת סעיף 54, ובכך עובר עבירת משמעת. כך, למשל, לדעת קלינג¹, "רשלנות של עורך דין במילוי משימה, שהוטלה עליו על ידי לקוחו, היא הפרת חובת הנאמנות שנקבעה בסעיף 54 לחוק לשכת עורכי הדין", והוא אף כותב במפורש, כי "במרבית המקרים תהיה חפיפה בין האחריות האזרחית לבין האחריות האתית". כלומר, בדרך כלל (לשיטת קלינג) תהיה חפיפה בין המקרים שבהם עורך הדין נושא באחריות אזרחית בגין רשלנותו, לבין המקרים שבהם ניתן להעמידו לדין משמעתי בגינה.

אולם, גישה זו בעייתית ביותר. קשה מאוד לקבל עמדה, שלפיה כל טעות, העולה כדי רשלנות במישור האזרחי, תעיד על בעליה כי לא פעל בנאמנות או במסירות. החובה לפעול "בנאמנות ובמסירות", כוללת בסך הכול את החובה לנהוג בתום לב וביושר, כשאינטרס הלקוח ניצב אצל עורך הדין לנגד עיניו ובראש דאגותיו. והרי בהחלט ניתן לחשוב על דוגמאות, שבהן עו"ד יהיה מסור ונאמן ללקוחו, יקדיש לו ממיטב זמנו ומרצו, ובכל זאת יטעה. כך, למשל, עו"ד עשוי לעמול רבות על הכנת כתב תביעה, ואז לגלות למגינת לבו כי בתחום הספציפי קיימת תקופת התיישנות מיוחדת, שנעלמה מעיניו. במישור האזרחי שבינו לבין הלקוח, מדובר בטעות העולה כדי רשלנות, אך בבואנו לדון במישור האתי, החובה הרלוונטית היא "נאמנות ומסירות", וזו לא בהכרח הופרה. לכן, גישה שלפיה כל רשלנות ברמה האזרחית תהווה גם עבירה אתית, היא גישה שקשה לקבל.

לפיכך, מסתברת יותר העמדה, לפיה רשלנות מקצועית גרידא (בשונה ממצבים מיוחדים של רשלנות, שעליהם נעמוד להלן) אינה עבירת משמעת. בכך, מקבלת הועדה את עמדתו של פרופ' עדי אזור², המציע לקבוע כי "רשלנות מקצועית גרידא אינה עבירת אתיקה" (עדי אזור, "רשלנות מקצועית של עורך דין", הפרקליט מה, חובת ב', עמ' 279). עמדה זו נתמכת לא רק בלשון החוק והכללים, אלא גם עומדת במבחני המידתיות וההיגיון; אזור מוסיף, כי פרשנותו זו ביחס לסעיף 54 (ולפיה הוראת הסעיף אינה בהכרח כוללת עבירה על רשלנות) אמנם אינה הפרשנות היחידה האפשרית³, אולם, בסופו של דבר -

"נוכח הספק הניכר המתעורר בשאלה זו, ובהתחשב בכך שהמחוקק נמנע מלקבוע במפורש כי רשלנות מקצועית הינה עבירת אתיקה, ראוי לדעתי להשאיר למחוקק את ההכרעה ובשלב זה לקבוע כי רשלנות מקצועית גרידא אינה עבירת אתיקה"³.

פרשנות מקלה זו לסעיף 54 נתמכת, לדעת השופט אזור, גם בנימוקים נוספים, ובכלל זה, כי נגד רשלנות כבר קיימת בכל מקרה "סנקציה" אזרחית-מסחרית, בדמות תביעה של הלקוח נגד עורך הדין, ודי בכלים אלה; וכן, כי ראוי להימנע ככל הניתן מצעדים שיפגעו ביכולתו של עורך הדין להתפרנס⁴. גישה זו של השופט אזור, לפיה רשלנות גרידא לא תשמש עילה להעמדה לדין משמעתי, נראית הגיונית ומסתברת יותר. ואכן, זוהי הגישה המקובלת היום בלשכת עורכי הדין. מקובל כיום, כי לא כל טעות או מחדל שנחשבים לרשלנות במישור האזרחי, יהוו בסיס מוצדק להעמדה לדין משמעתי⁵.

משעה שהגענו למסקנה, כי רשלנות רגילה אינה בהכרח עבירת משמעת, עולה מאליה השאלה, האם יש מקרים שבהם רשלנות כן תהווה עבירת משמעת, ואם כן, מהם אותם מקרים. לעתים נשמעת התשובה, כי הדבר תלוי במידת הרשלנות, דהיינו, האם מדובר ברשלנות "סתם" או רשלנות "רבתי"⁶. תשובה זו אמנם אינה שגויה לחלוטין, אך היא פשטנית מעט, נעדרת בסיס עיוני מספק, ודורשת ליטוש. התשובה המדויקת יותר, קשורה, שוב, במקור הנורמטיבי.

1. גבריאלי קלינג, אתיקה בעריכת דין (2001), עמ' 486.

2. שהרי ניתן מנגד לטעון, כי רשלנות היא הפרה של חובת עורך הדין "לאמץ את שרירי השכל", שהיא חלק מחובת המסירות עבור הלקוח.

כאמור לעיל, המקור הנורמטיבי היחיד להעמדת עו"ד לדין בגין רשלנות, הוא סעיף 54 לחוק, הקובע את החובה לנהוג "בנאמנות ובמסירות" (חובה הכוללת בין היתר את העמדת אינטרס הלקוח בראש מעייניו של עורך הדין, כפי שראינו לעיל). לפיכך, מצבים המצדיקים העמדה לדיון משמעותי בגין רשלנות, יתקיימו רק בנסיבות שלגביהן נוכל לומר בבירור - לא כך פועל עו"ד האמור לפעול "בנאמנות ובמסירות"; לא כך פועל עו"ד המעניק חשיבות גבוהה לאינטרס הלקוח שלו ומעמידו בראש דאגותיו. כדי שרשלנות מקצועית תעיד על העדר נאמנות או מסירות, נדרש שהיא תשקף הלך רוח של זלזול, עצימת עיניים, אדישות לתוצאה, או לקיחת סיכונים בלתי סבירים. זהו הלך הרוח הפוך להלך רוח של נאמנות ומסירות, והפוך להעמדת אינטרס הלקוח בעדיפות גבוהה. ככל שהרשלנות היא כזו, שההסבר היחיד לה הוא שעורך הדין פעל מתוך הלך רוח כאמור, רק אז יש לראות בה בסיס מספק להעמדה לדין משמעותי. לעומת זאת, ככל שמדובר בטעות שאינה בהכרח מצביעה על הלך רוח כזה, אזי לא הופרה החובה לנהוג "בנאמנות ובמסירות", ולכן אין לראות בה עבירה משמעות.

ובאשר למידת הרשלנות, כפי שכבר צוין, ההבחנה בין "רשלנות" לבין "רשלנות רבתי" אינה שגויה לחלוטין. מטבע הדברים, ככל שהרשלנות גבוהה יותר, והסטייה מנורמת ההתנהגות המצופה הינה קיצונית יותר במישור האובייקטיבי, כך גם יבוא לידי ביטוי הלך הרוח הסובייקטיבי אמור לעיל (זלזול, עצימת עיניים וכיו"ב). במלים אחרות, מצד אחד הדגש אינו בהכרח על היותה של הרשלנות רשלנות רבתי, אך מצד שני, מטבע הדברים יהיה, לפחות ברוב המקרים, קשר חזק בין מידת הרשלנות לבין הלך הרוח המשתקף מן המחדל. לאור האמור לעיל, רשלנות רבתי, אך דווקא כזו המעידה או מבטאת את הלך הרוח האמור לעיל (זלזול, אי אכפתיות וכיו"ב), היא ורק היא תהווה עילה להעמדה לדין משמעותי.

כאמור, מצד אחד לא כל רשלנות רבתי מעידה על הלך רוח של זלזול ואי אכפתיות, ומצד שני, בדרך כלל יש קורלציה בין השניים; ולפיכך מוצע לקבוע, כי במצבים של "רשלנות רבתי" תקום מעין 'חזקה' כי הופרה החובה לנהוג בנאמנות ובמסירות, אך חזקה זו תהיה ניתנת לסתירה, ככל שעורך הדין ייתן הסבר אחר (לשם אנלוגיה, ניתן להשוות זאת לפסיקה בתחומים אחרים, אשר קבעה כי מידת הרשלנות עשויה להעיד על מידת המודעות או הפזיזות, גם אם יש להתייחס לחזקה זו בזהירות). ככל שהסטייה מהנורמה המקובלת תהיה בוטה יותר, תמוהה יותר, ונטולת הסבר על פניה, כך תגבר החזקה לפיה עורך הדין לא הציב את עניינו של הלקוח בראש מעייניו ופעל מתוך הלך רוח של זלזול, עצימת עיניים, אדישות לתוצאה, או לקיחת סיכונים בלתי סבירים. כעניין שבמדיניות, ועל מנת למנוע הצפה של הלשכה בתלונות על רשלנות (תלונות שברוב המקרים המקום הראוי לבררן הוא בבית משפט, במסגרת תביעה כספית), מומלץ כי העמדה לדין משמעותי תינקט רק במקרים קיצוניים יחסית, הזועקים זלזול בלקוח באופן מובהק, ולא במקרי גבול.

לסיכום יש לאמץ את הגישה (את מדיניות הלשכה הנוכחית, החלטה מס' 205/20), לפיה לא כל רשלנות מקצועית של עורך דין תהווה לכשעצמה עילה להעמדה לדין משמעותי. רק רשלנות שאינה מתיישבת עם החובה לנהוג "בנאמנות ובמסירות", כלשון סעיף 54 לחוק, תהווה עילה להעמדה לדין משמעותי. כך יהיה במקרים של רשלנות המשקפת הלך רוח של זלזול, אדישות, עצלות או חוסר אכפתיות. כל אלה אינם מתיישבים עם החובה לנהוג בנאמנות ומסירות. כדי למנוע הצפת תלונות, ההמלצה היא להעמיד לדין משמעותי רק במקרים שהלך הרוח האמור עולה מהסיטואציה באופן מובהק (ר' הדוגמאות לעיל). רשלנות רבתי תקים חזקה, כי הופרה החובה לנהוג בנאמנות ובמסירות, אך חזקה זו תהיה ניתנת לסתירה, אם יוכיח עורך הדין אחרת. נטיית הפסיקה היא כי אין הכרח להשוות בין הדין המשמעותי לבין הדין הפלילי.

ד"ר יחיאל וינרוט, עו"ד
 שותף בכיר ומנהל משרד ד"ר י. וינרוט ושות'
 חבר ועדת האתיקה הארצית

3. עמ' 282 למאמרו של אזר.

4. סוף עמ' 283.

5. כך, למשל, בהחלטה 113/04 (פורסמה בגיליון אתיקה מקצועית 36, 14.7.2010), צוין כי למרות שעורך הדין התרשל באופן המהווה עילה לתביעה אזרחית, אין הצדקה להעמדתו לדין משמעותי: "כפי שקבע בית המשפט, הנילון התרשל במילוי תפקידו... עם זאת...לאור מכלול הנסיבות נראה כי הגם שהנילון היה רשול במילוי תפקידו, הרי שרשלנות זו לא עלתה לכדי רשלנות רבתי - לכדי עבירה אתית".

6. ראו לעיל, הערה 5.

החלטות ועדת האתיקה הארצית

התחדשות עירונית

ניגוד עניינים בפרויקט פינוי בינוי

שאלתה: האם עורך דין יכול לייצג דיירים בפרויקט פינוי בינוי, ובנוסף לשמש גם כמפקח מטעם הדיירים, בכפוף להסכמתם, ותוך שהוא מציין כי יש בידו את ההכשרה הנדרשת לשמש כמפקח?

החלטה: היות ומתן שירותי פיקוח נחשבים כעיסוק אחר לשירותי עריכת דין, הרי שיש לבחון את כללי לשכת עורכי הדין (עיסוק אחר), תשס"ג-2003.

סעיף 1א(1) קובע: "לא יטפל במסגרת עיסוקו האחר בעניין שהוא מטפל או טיפל בו כעורך דין, ולא יטפל כעורך דין בעניין שהוא מטפל או טיפל בו במסגרת עיסוקו האחר".

לפיכך, עורך דין המייצג דיירים בפרויקט אינו יכול לספק להם בנוסף גם שירות כמפקח באותו פרויקט.

מס' החלטה: את/78/24

ייצוג דיירים בפרויקט התחדשות עירונית

שאלתה: עורך דין ייצג בעבר יזם נדל"ן במסגרת שני הליכים שונים, בתחום העתירות המנהליות. הליך אחד הסתיים בפשרה, ואילו בהליך השני הופסק הייצוג בשל מחלוקת משפטית שהתגלעה בין עורך הדין לבין היזם.

עורך הדין ציין, כי פנו אליו דיירים מפרויקט התחדשות עירונית המבקשים שייצגם, בעוד היזם מחזיק בשליש מאותו פרויקט. עורך הדין הבהיר לוועד הדיירים כי ייצג בעבר את היזם בעניינים האמורים לעיל, ואלו הסכימו כי ייצגם.

שאלתו היא, האם במקרה זה הוא רשאי לייצג את הדיירים?

החלטה: היזם לא היה לקוח קבוע של עורך הדין, ובכל מקרה מדובר בייצוג היזם בעניינים אחרים (עתירות מנהליות שלא קשורות לפרויקט הנדל"ן), ובנסיבות אלו האיסורים בדבר ניגוד עניינים וייצוג נגד לקוח בהתאם לסעיפים 14

ו-16 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 אינם חלים, ומשכך אין מניעה כי עורך הדין ייצג את הדיירים במקרה זה.

מספר החלטה: את/130/24

התקשרות עם עו"ד מסוים בפרויקט התחדשות עירונית

שאלתה: האם במסגרת התחדשות עירונית יכולים רוב הדיירים בבניין לכפות על מיעוט הדיירים התקשרות עם עו"ד ספציפי שייצג את כלל הדיירים?

במקרה דנן מדובר בבניין בן 16 דירות, במסגרת פרויקט התחדשות עירונית, כאשר בעלים של 10 דירות (הרוב) מיוצגים על ידי עו"ד מסוים, ואילו בעלים של 4 דירות (המיעוט) מבקשים להיות מיוצגים על ידי עו"ד אחר (השואל),

2 יחידות דיור הם דיירים סרבנים ואינם מיוצגים. המיעוט סבור כי עו"ד המייצג את הרוב הוא עושה דברם של היזם, ולכן אין להם אמון בו והם מבקשים להיות מיוצגים על ידי עו"ד אחר.

היזם דרש כי הערות להסכם יימסרו דרך ב"כ הרוב, וב"כ הרוב פנה לדיירים וביקש כי יעבירו אליו את הערותיהם. המיעוט טען כי בדרך זו אין הוא יכול להביע את עמדתו ולהעביר את הערותיו לחוזה או לתוכנית לבקשת היתר.

החלטה: מדובר באלמנטים אינדיבידואליים הנוגעים לקניינם של הדיירים, ולכן לא ניתן לכפות עליהם ייצוג של עו"ד שהם אינם סומכים עליו, ולחייב אותם להעניק לו ייפוי כוח בלתי חוזר.

הוועדה סבורה כי היזם אינו יכול לכפות על הדיירים את זהות מי שייצגם, לאור היותו של מקצוע עריכת הדין מקצוע המבוסס על אמון בין הלקוח לעורך דינו. והדיירים (כולל המיעוט) חופשיים להחליט מי ייצג אותם. יחד עם זאת, ככל שרוב הדיירים יגיעו לרף הנדרש על פי דין בלעדיי המיעוט, יוכל לכפות על המיעוט את נוסח ההסכם אליו הגיעו עם היזם.

מס' החלטה: את/25/24

ערבות מיזם להוצאות משפטיות במסגרת הליך תמ"א 38/2

שאלתה: האם במסגרת הסכם תמ"א 38/2 ניתן לבקש מהיזם ליתן ערבות הוצאות משפטיות שימשו גם עבור ב"כ בעלים ו/או כל יועץ אחר מטעם הבעלים?

מתן ערבות אשר תשמש את מי שמייצג את הבעלים במקרה של הליכים משפטיים, הינו חלק מהתמורה שניתנת לבעלים, והינה חלק מתנאי שכ"ט עו"ד.

בגילוי דעת את/67/21 נקבע כי אין מניעה כי היזם ישלם את שכר הטרחה לעורך הדין בגין ייצוג הדיירים, בכפוף לתנאים הקבועים בגילוי הדעת, ובפרט כי עורך הדין לא ינהל עם היזם משא ומתן לגבי שכר טרחתו ולא ייצג את הבעלים במשא ומתן כזה, שתכליתו לדון בשכר טרחת עורך הדין עצמו.

החלטה: ב"כ הבעלים אינו יכול להיות מעורב במו"מ בו מתבקשת הערבות שתימסר לו, דרישה למתן ערבות יכולה להופיע בהסכם שכ"ט בין הבעלים לבין עורך דינם, כאשר אין מניעה שהיזם יחתום על התחייבות לדיירים להעניק ערבות זו.

יחד עם זאת, הערבות תהיה לטובת הבעלים ולא לטובת ב"כ הבעלים כפי שמופיע בנוסח שבשאלתה.

מס' החלטה: את/92/24

עיסוק אחר

ייצוג חברה הנמצאת בבעלות המייצג

שאלתה: השואל הינו עורך דין אשר בבעלותו המלאה חברה בתחום ההכנסות במגזר המוניציפאלי, הפועל באמצעות מכרזים. לדבריו, חברות מתחרות הגישו עתירות מנהליות כנגד זכיית החברה שבבעלותו במכרז.

בנוסף, השואל עובד גם כשכיר בחברה שבבעלותו.

שאלתו היא, האם הוא רשאי לייצג את החברה שבבעלותו באותן עתירות שבהן החברה היא משיבה, ובתביעות כנגדה, ככל שיהיו, על מנת לחסוך בהוצאות משפטיות.

החלטה: בהתאם לכללי לשכת עורכי הדין (עיסוק אחר), תשס"ג-2003, עו"ד העוסק בעיסוק אחר נוסף על עיסוקו כעו"ד לא יטפל במסגרת עיסוקו האחר בעניין שהוא מטפל בו כעורך דין, ולא יטפל כעו"ד בעניין שהוא מטפל בו או טיפל בו במסגרת עיסוקו האחר.

אולם, בהסתמך על החלטות קודמות של הוועדה המיוחדת לעיסוק אחר, כאשר עורך הדין הינו מנכ"ל החברה, בעל המניות היחיד ובידיו הידע הבלעדי ביחס לניהול הסכסוך האמור – הוועדה לא ראתה מניעה כי עורך הדין ייצג את החברה באותו סכסוך משפטי (מס' החלטה: 12/2015 הוועדה לעיסוק אחר).

לאור האמור, אושר לעורך הדין לייצג את החברה שבבעלותו בסכסוך המשפטי.

מס' החלטה: את/91/24

ניגוד עניינים

ניגוד עניינים והפרת חובת נאמנות

התלונה: הנילונה ייצגה לקוחה במסגרת הליך שהתנהל בבית המשפט לענייני משפחה. במסגרת דיון שהתנהל בהליך, עלה כי הנילונה משתפת פעולה עם חברה למתן הלוואות, ובגין עסקאות שהם מבצעים יחד מקבלת הנילונה אחוזים מסוימים מעסקת ההלוואה.

בהתאם לאמור, ולצורך פירעון חוב שהיה לאותה לקוחה, הופנתה האחרונה על ידי הנילונה לחברה למתן הלוואות כאשר הנילונה קיבלה אחוזים מסוימים מעסקת ההלוואה שהתרחשה בין הלקוחה לבין החברה.

החלטה: במעשיה האמורים פעלה הנילונה בניגוד עניינים והפרה את חובת הנאמנות שלה כלפי הלקוחה, ובתוך כך התנהגה בצורה שאינה הולמת את מקצוע עריכת הדין וכגעה בכבודו.

הוחלט על העמדתה לדין משמעת.

הערת מערכת: בזמן פרסום ההחלטה, ההליך עודנו מתנהל בביה"ד המשמעת.

מס' החלטה: את/26/24

ייצוג בהסכם קומבינציה

בעקבות פניות אשר הגיעו לפתחה של ועדת האתיקה הארצית בעניין ייצוג שני צדדים בהסכם קומבינציה, דהיינו הן את הקבלן והן את בעל הקרקע, החליטה הוועדה להידרש לסוגיה וזאת בהתאם לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) התשמ"ו-1986.

עסקת קומבינציה היא עסקה שכיחה בתחום הבנייה – בעל קרקע וקבלן מתקשרים בחוזה לפיו הקבלן בונה מבנים על הקרקע של הבעלים ובתמורה מקבל אחוז מסוים מהבנייה. סעיף 14 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 (להלן: "כללי האתיקה") הוא הסעיף העוסק באיסור ניגוד העניינים של עו"ד.

בסעיף 14(ד) מופיע חריג לכלל, הקובע כי הוראות סעיפים 14(ב) ו-14(ג) לא יחולו על עריכת הסכם ועל טיפול בעניין שהצדדים הסכימו, בכתב, כי יעשה בידי אותו עורך דין. כלומר, לפי הוראה זו, על אף ניגוד האינטרסים בין הצדדים להסכם הם יכולים להסכים בכתב, כי עורך הדין רשאי לערוך את ההסכם ביניהם, או לטפל בעניין אחר עבור שניהם עליו הסכימו.

בהחלטת ועדת האתיקה הארצית (את/67/21) נקבע כי עורך דין אינו יכול לייצג בעלי דירות בהסכם מול הקבלן אותו הוא מייצג בעסקת התחדשות עירונית אחרת, וזאת לאור האיסור בס' 14 (א) לכללי האתיקה והחשש שעורך הדין לא יוכל למלא את חובתו המקצועית בשל ההתחייבות או חובת הנאמנות לאחר. בדברי ההסבר של לשכת עורכי הדין נכתב בין היתר, כי מכיוון שלעו"ד ישנה זיקה כלכלית חזקה לקבלן, מוביל הדבר לחשש כמעט ודאי לניגוד עניינים בשל העדפה של האינטרסים של הקבלן על כני אלו של הדיירים.

טעמים אלו רלוונטים גם להסכמי קומבינציה, שכן הקבלן הוא שחקן חוזר, המתמחה בעסקאות מהסוג הזה, ולעומתו בעל הקרקע הוא ככלל שחקן מזדמן. בסיטואציה כזו ישנו חשש שעורך הדין, שרוצה שישכרו את שירותיו בפרויקטים נוספים, יעדיף את האינטרסים של הקבלן שעשוי לספק לו עבודה נוספת בעתיד על פני האינטרסים של בעל הקרקע. לסיכום, בדומה לעסקאות התחדשות עירונית, גם בהסכמי קומבינציה ייצוג משותף הן של הקבלן והן של בעל הקרקע טומן בחובו חשש שעורך הדין לא יוכל למלא את חובתו המקצועית לבעל הקרקע בשל העדפתו את הקבלן. לפיכך, הנחיית הוועדה היא כי עו"ד הפרויקט לא ייצג בשלב עריכת הסכם הקומבינציה עצמו הן את הקבלן והן את הבעלים. אולם, אין בהחלטה זו לאסור על עו"ד של הפרויקט, אשר טיפל בפרויקט מטעם בעלי הקרקע בטרם הסכם הקומבינציה, ובכפוף להסכמות חוזיות עם הקבלן, להמשיך ולטפל בפרויקט לאחר עסקת הקומבינציה. אין בהחלטה זו גם לאסור על עו"ד של הקבלן, בכפוף להסכמות עם בעל הקרקע, לשמש כעו"ד של הפרויקט לאחר עסקת הקומבינציה.

מס' החלטה: את/163/21

אימות חתימה

אימות חתימה על ידי בן זוג

שאלתה: עורכת דין שואלת האם הינה רשאית לאמת את חתימת בן זוגה על מסמכים הנשלחים לרשם החברות? אימות תצהיר בכתב שנחתם בידי עורך דין, נעשה לפי סעיף 15 לפקודת הראיות (נוסח חדש), התשל"א-1971. בפקודה אין התייחסות לעניין הקשר הנדרש בין עורך הדין המאמת, לבין הגורם שעבורו יבוצע האימות.

החלטה: משלא נמצאה התייחסות בחוק או בפסיקה המונעת מעורך דין לבצע אימות חתימה עבור בן משפחה מדרגה ראשונה (בן/בת זוג), אין מניעה לבצע את אימות החתימה.

מס' החלטה: את/189/24

אימות חתימה על תצהיר באמצעות תעודת זהות או דרכון

שאלתה: האם עו"ד רשאי לאמת חתימה על תצהיר, כאשר המצהיר מזהה את עצמו בפניו שלא באמצעות תעודת זהות אלא באמצעות רישיון נהיגה שמצוין בו מספר הזהות? ועדת האתיקה דנה בעבר בנושא זה בתיק מס' 57/06, במסגרתו נדונה הסוגיה האם אמצעי הזהוי שיש להציג בפני עורך הדין לצורך אימות חתימה על תצהיר (במקרה שהחותם אינו מוכר לעורך הדין באופן אישי) חייב להיות תעודת זהות דווקא, או שניתן להסתמך גם על עזרי זהוי אחרים (דרכון או רישיון נהיגה עם תמונה עדכנית). כחלק מהדיון בתיק, הובאה עמדת רשות האוכלוסין וההגירה, לפיה דרך המלך לאימות הזהוי היא באמצעות תעודת זהות (לגבי תושבים ישראליים או תושבי האיזור) או באמצעות דרכון (לגבי זרים) ולא באמצעות רישיון נהיגה, וזאת משום שהנתון המרכזי בתעודת זהות הוא תאריך הנפקתה ומדובר בתאריך שמשתנה – ומשכך קשה יותר לזייף אותו, וככלל, תעודת זהות ביומטרית לא ניתן לזייף.

החלטה: לאחר בחינת הנושא לרבות ההבדלים הטכניים בין תעודת זהות לבין אמצעי זהוי אחרים מבחינת ודאות הזהוי ונתונים נוספים, הוועדה מנחה את ציבור עורכי הדין לפעול לזהוי באמצעות תעודת זהות או באמצעות דרכון. יצוין, כי הנהלת בתי המשפט אישרה את עמדת הוועדה וקבעה כי אימות זהוי לצורך תצהיר יבוצע באמצעות תעודת זהות או דרכון בר תוקף.

מס' החלטה: את/15/21

מפגשי עורכי דין עם אסירים ביטחוניים

שימוש לרעה בזכות ההיוועצות בעת מפגשים עם אסירים ביטחוניים

התלונה:

הנילון עשה שימוש לרעה בזכות ההיוועצות בעת מפגשים עם אסירים ביטחוניים בבתי הסוהר במהלך מלחמת "חרבות ברזל".

שירות בתי הסוהר מנע מהנילון להיפגש עם אסירים ביטחוניים, לתקופה קצובה הקבועה בהוראות פקודת בתי הסוהר על מנת להאריך את האיסור, נעשתה פנייה לבית המשפט בבקשה להארכת תקופת מניעת מפגשים של הנילון עם אסירים ביטחוניים בהתאם להוראות סעיף 45א(ז) לפקודת בתי הסוהר (נוסח משולב) תשל"ב-1971. במסגרת פסק הדין, ולאחר שנשמעו טענות הנילון, החליט בית המשפט על הארכת מניעת הפגישות של הנילון עם אסירים ביטחוניים למשך שישה חודשים נוספים, ומתוך כך הוגשה התלונה. בית המשפט ביסס את פסק הדין על מידע קונקרטי גלוי, לפיו הנילון העביר מסרים וחומרים לאסירי חמאס, ובמסגרת חיפוש שנערך בכליו נתפסו 5 תמונות משפחתיות של אסירה המשתייכת לארגון חמאס, מודפסות על גבי חומרי המשפט, וכן מסרים שהוכנו לאסירות ע"י בני משפחותיהם.

החלטה: מתגובת הנילון לתלונה עלה כי ניתנה כבר החלטה שיפוטית לפיה בוטל איסור המפגש, וכן ניתן מצד הנילון הסבר מניח את הדעת ביחס לחומרים שביססו חשד לכאורי בשלב הראשון נגד הנילון. על כן, הוחלט על חזרה מהעמדה לדין וגניזת התלונה.

מס' החלטה: את/114/24

שידול

כנייה למשרדי עורכי דין לצורך הצעת שיתוף פעולה

שאלתה: האם מותר לעוה"ד הפונה לפנות טלפונית, באמצעות נציג ממשרדו, למשרדי עורכי דין שונים, ולהציע להם שיתוף פעולה, שבמסגרתו הם יפנו אליו את לקוחותיהם הזקוקים לייצוג משפטי בהליכי גביית חובות (במידה והלקוחות יהיו מעוניינים בכך)?

היות ומדובר בנושא עקרוני, שיש לו השלכות רחב משמעותיות, ובהתחשב בעובדה שניתנו בעבר ע"י ועדות האתיקה השונות ואו ועדת שכר טרחה ואו ועדת הייעוץ לענייני פרסומת, החלטות שנוגעות לסוגיה, הוחלט כי הנושא ידון בוועדת האתיקה הארצית.

הפונה חושש מפעולה בניגוד לסעיף 56 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 (להלן: "**החוק**") "איסור שידול". בנוסף, הפעולה הנדרשת ע"י החבר בשאלתה, לא תואמת לכאורה את החלטת ועדת הייעוץ לענייני פרסומת כפי שפורסמה ב"אתיקה מקצועית" גיליון מס' 45.

להלן נוסח ההחלטה:

צורות פרסומת:

• עורך דין רשאי לשלוח, עד פעמיים בשנה, מכתב לעורך דין פרטי בלבד ובו הצעה למתן שירותים משפטיים (מתווה שאושר בעבר על ידי הוועד המרכזי). לא ניתן לשלוח מכתב שכזה לעורך דין שהוא יועץ משפטי של מוסד/ארגון/חברה הואיל ויש בכך שידול אסור של לקוח.

הכלל המנחה כפי שנקבע עד היום בפסיקה ובוועדות האתיקה הינו "על הלקוח לחפש את פרקליטו, אך הפרקליט אסור לו לחפש את לקוחו" - עמ"מ 2/60 **עו"ד פלוני נ' יו"ר המועצה המשפטית**.

למרות המפורט לעיל, הוועדה סבורה כי אין מניעה שהפונה יפנה טלפונית למשרדי עורכי דין שונים, ויציע להם שיתוף פעולה כנגד השתתפות בשכר טרחה.

הסיבה לכך היא כי מטרת סעיף 56 לחוק הינה למנוע פנייה ישירה ללקוחות, ובכך למנוע פגיעה בכבוד ובתדמית מקצוע עריכת הדין. במקרה שהוצג, הפונה מבקש לפנות ישירות לחברים למקצוע ולא ללקוחות הקצה, כך שפעולתו לא תהווה שידול אסור.

ביחס להחלטה של ועדת הייעוץ לענייני פרסומת כמפורט לעיל, הרי שגם ביחס אליה ניתן לטעון כי הפעולה המבוקשת אינה עומדת בסתירה, שכן ההחלטה התייחסה למכתבים, בעוד שכניית השואל מתייחסת לשיחות טלפון.

החלטה:

אין מניעה לפעולה המתבקשת בשאלתה בכפוף לסייגים הבאים:

1. הפנייה תיעשה למשרדים פרטיים בלבד ולא ליועצים משפטיים של ארגונים ואו מוסדות (שכן הם לקוח הקצה).

2. הפנייה תיעשה בצורה מכבדת בין בכתב ובין בע"פ, באופן שלא יפגע בכבוד המקצוע.

החלטה זו מבטלת את החלטת ועדת הייעוץ לענייני פרסומת כפי שפורסמה בגיליון 45 ב"אתיקה מקצועית".

מס' החלטה: את/341/24

ייצוג

פגישת ייעוץ עם לקוח מיוצג

שאלתה: לקוח מיוצג פנה לעורך דין אחר לצורך קבלת חוות דעת נוספת. האם הדבר מותר?

החלטה: סעיף 27 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 מתייחס למצב בו "עורך דין קיבל עניין לטיפולו". במקרה כזה, הסעיף אינו חל שכן מדובר בייצוג בלבד.

לכן, אין כל מניעה במישור האתי, כי עורך הדין יקבל לקוח לפגישת ייעוץ משפטי נקודתי, מבלי למסור הודעה לעורך הדין המייצג את הלקוח.

ככל ונדרש לבצע פעולה אופרטיבית, אזי יש לפעול בהתאם לקבוע בסעיף 27 לעיל.

מס' החלטה: את/311/24

מעמדה של שיחת ייעוץ טלפונית ביחס לשאלת קיומם של יחסי עו"ד-לקוח

שאלתה: עורכת דין פנתה לוועדת האתיקה בבקשה למתן היתר להמשיך בייצוג לקוח, כפי שיפורט להלן. עורכת הדין נטלה ייצוג לקוח בהליך משפטי אל מול אשתו, ולאחר כחודש וחצי מתחילת הייצוג, התקבל במשרדה מכתב התראה מאת אשת הלקוח כי עליה לחדול מייצוג הלקוח, בטענה כי כשמונה חודשים לפני תחילת הייצוג, התקיימה בינה לבין עורכת הדין שיחת ייעוץ טלפונית. לטענת האישה, במהלך שיחת הטלפון מסרה מידע אישי ורגיש, לרבות בקשר לחיי הנישואין, ובהתאם לאלו העניקה לה עורכת הדין ייעוץ משפטי. מיד עם קבלת מכתב ההתראה, פנתה עורכת הדין לוועדת האתיקה בבקשה לקבלת היתר להמשיך בייצוג הלקוח. לדבריה, תחילה השיחה כלל לא הייתה זכורה לה, שכן מקבלת מדי יום שיחות רבות מסוג זה, שאינן עולות כדי פגישת ייעוץ ונטילת ייצוג. עוד טענה עורכת הדין, כי המכתב נגוע בחוסר תום לב שכן נשלח זמן רב לאחר נטילת הייצוג על ידה, זאת לאחר שכבר נעשו מספר פעולות בתיק, ואף התקיים דיון פרונטלי בין הצדדים. כמו כן, טענה כי מדובר היה בשיחה כללית ללא ירידה לעומק הדברים, שכן נוהגת לעשות כך רק בדרך של פגישת ייעוץ פרונטלית, אשר כלל לא התקיימה.

החלטה: סעיף 16(א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 (להלן: "**כללי האתיקה**") קובע: "עורך דין לא יטפל נגד לקוח (1) בענין או בקשר לענין שטיפל בו למען אותו לקוח (2) בענין אליו יש זיקה של ממש למידע שקיבל עורך הדין מאותו לקוח או מטעמו". השאלה הנשאלת היא, האם השיחה הטלפונית שנערכה בין עורכת הדין לבין האישה עולה כדי "טיפול בעניין למען לקוח" שמכוחו יש לאסור את המשך ייצוג הבעל על ידי עורכת הדין. לפי החלטות ופסקי דין של הגופים המשמעתיים ובתי המשפט, ישנם מספר פרמטרים העשויים לסייע בבחינת האמור: כמות ומהות המידע שהועבר במהלך השיחה, קבלת חוות דעת מפורטת מעורכת הדין, האם הייתה הבשלה לכדי צעד נוסף כגון ניסוח מכתב התראה, תשלום שכר טרחה ועוד. מטרת סעיף 16(ב) סיפא היא למנוע מצב שבו עורך הדין פונה לוועדת האתיקה לאחר שכבר החליט לעשות דין לעצמו, ולא כך אירע במקרה דנן, שכן עורכת הדין פנתה מיד עת קיבלה את המכתב. לאור האמור, אין מניעה כי עורכת הדין תמשיך בייצוג הלקוח.

מספר החלטה: את/107/24

התבטאויות בזמן מלחמה

התבטאויות ברשתות החברתיות

התלונה: הנילון פרסם פוסטים בעמוד ה"פייסבוק" הפרטי שלו, בהם התבטא בצורה מילולית אלימה וחריפה, העולה כדי הסתה נגד נציגי ציבור, פגיעה ברגשות הציבור ובכבוד המקצוע. בהתאם להבהרות שפרסמה ועדת האתיקה הארצית, התבטאויות שיש בהן הסתה בין היתר נגד רשויות המדינה ועובדי ציבור, עשויות להיחשב כעבירה אתית, אף אם לא נאמרו במסגרת תפקידו של עורך הדין. סעיף 53 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 (להלן: "**החוק**") קובע: "עורך דין ישמור על כבוד המקצוע של עריכת הדין וימנע מכל דבר העלול לפגוע בכבוד המקצוע". כמו כן, קובע סעיף 61(3) לחוק כי "עבירת משמעת" היא: "**כל מעשה או מחדל אחר שאינו הולם את מקצוע עריכת הדין**".

כידוע, בפסיקה ובהחלטות ועדת האתיקה, נפסק זה מכבר כי התבטאויות בלתי ראויות של עורך דין עולות כדי פגיעה בכבוד המקצוע ואינן הולמות את מקצוע עריכת הדין (ר' על"א 9013/05 **הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל אביב נ' עו"ד יהודה יורם** (נבו 3.9.2006); על"ע 6839/93 **הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל-אביב-יפו נ' שמואל סעדיה**, פ"ד מט(5) 849 (1996) (השופט גולדברג); על"ע 10/81 **הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל-אביב יפו נ' פלוני**, פ"ד לו(3) 379 (1982) (השופט - כתארו אז - אלון); על"ע 3558/93 **פלונית נ' הוועד מחוזי של לשכת עורכי הדין בתל-אביב-יפו** (נבו 5.6.1994) (השופט קדמי)). כך, בין היתר, גם נפסק בד"נ 7084/99 ניר נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין ת"א (נבו 21.3.2000): "ההלכה שיצאה מלפני בית-משפט זה היא כי סגנון בלתי ראוי בדברי עורך-דין יכול כשלעצמו לגבש עבירה משמעתית על-פי

כללי לשכת עורכי-הדין. הלכה זו מושרשת היא, וכך גם דחיית הטענה כי חופש הביטוי כולל גם דיבור בסגנון משתלח ובלתי ראוי". וכן ר' על"ע 8838/00 עו"ד שמחה ניר נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי-הדין בתל-אביב-יפו פ"ד נו(2) 169 (2001): "עורך-דין המשתייך לציבור עורכי-הדין מקבל עליו חובות, לרבות חובות באשר להתנהגותו ולהתבטאויותיו. הוא מסמל כלפי ציבור חבריו, כלפי הציבור, בכלל, וכלפי בית-המשפט את מי שאמון על-ידיעת החוק, על שמירת החוק ועל שמירת כבוד מערכת בתי-המשפט על שופטיה".

הנילון עשה שימוש בלשון גזענית ונקט במילים פוגעניות מסוג "בגידה", הן כלפי אוכלוסיות בחברה הישראלית והן כלפי אישי ציבור, ואף קרא "לרדוף" ו"לתלות" אישי ציבור.

כמו כן, על רקע אירועי ה-7.10, הנילון עשה שימוש בלשון בוטה כלפי תושבי עוטף עזה שנכנעו בטבח הנורא, והביע את מורת רוחו עקב שחרור חטופות שאינן לטעמו.

מובן כי ביטויים מסוג זה עולים באופן ברור כדי הסתה פוטנציאלית לאלימות, ואינם יכולים לזכות בהגנה ולחסות תחת חופש הביטוי, לא מפי כל אדם, לא כל שכן מפי עורך דין, אף אם מדובר בעמוד הפייסבוק הפרטי שלו.

החלטה: הוחלט להעמיד את הנילון לדין משמעתי.

הערת מערכת: בזמן פרסום ההחלטה, ההליך עודנו מתנהל בבית"ד המשמעתי.

מס' החלטה: את/23/262

מגע עם עדים

מגע אסור עם עדי הצד שכנגד

התלונה: במסגרת תיק המתנהל בבית משפט לענייני משפחה, הגישו התובעים (המתלוננים בתיק זה) בקשה לזימון עדים מטעמם, וזו אושרה בהחלטת בית המשפט.

ב"כ הנתבעים (הנילונה) הגישה בקשה לביטול זימון של העדים בטענה כי הם עתידים להגיש את תצהירי יחד עם תצהירי הנתבעים.

התובעים השיבו לבקשתה, כי משאישר בית המשפט את זימון העדים, חל עליה איסור לבוא עימם במגע, זאת לפי כלל 37 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986, אלא אם ניתנה הסכמתם לכך או באישור הוועד המחוזי, אולם אלה לא ניתנו.

בית המשפט דחה את בקשת הנילונה, וקבע כי ההחלטה המאשרת את זימון העדים עומדת בעינה.

חרף האמור, הגישה ב"כ הנתבעים תצהירי העדים הנ"ל כאשר הם מאומתים על ידה, זאת לאחר שנכגשה עימם ועמלה עימם במשותף על הכנת התצהירים.

מעשים אלו מהווים הפרת האיסור בדבר מגע עם עדים לפי כלל 37 כאמור לעיל, כגיעה בכבוד מקצוע עריכת הדין לפי סעיף 53 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 (להלן: "החוק"), התנהגות שאינה הולמת לפי סעיף 61(3) לחוק והפרת החובה כלפי בית המשפט לפי סעיף 54 לחוק.

החלטה: העמדה לדין משמעתי.

הערת מערכת: בזמן פרסום ההחלטה, ההליך עודנו מתנהל בבית"ד המשמעתי.

מס' החלטה: את/23/131

חיסיון

תחולת חיסיון על הסכם לניהול הליך גישור

שאלתה: האם חל חיסיון על הסכם לניהול הליך גישור אשר נחתם קודם להליך הגישור? במסגרת סכסוך בין בני זוג, אלו פנו להליך גישור במטרה ליישב את הסכסוך ביניהם בפני מגשר. טרם ניהול הליך הגישור, וכתנאי מקדמי לניהולו, חתמו הצדדים על "הסכם לניהול הליך גישור" (להלן: "ההסכם"). לטענת עורך הדין השואל אשר מייצג את הבעל, מדובר בהסכם סטנדרטי אשר נוסחו מועתק ברובו מתקנות בתי המשפט (גישור), תשנ"ג-1993 (להלן: "תקנות הגישור"). משלא צלח הליך הגישור, פנו הצדדים להליכים משפטיים, אשר במסגרתם הוגש על ידי לקוחו כתב תביעה כנגד האישה בדבר הפרת חיסיון הליך הגישור.

בהקשר זה, מבקש השואל לצרף את ההסכם שנחתם בין לקוחו לבין האישה לבית המשפט, זאת על מנת לאכוף את התחייבויות הצדדים לסודיות הליך הגישור.

החלטה: עיון בהסכם שצורף לשאלתה מעלה כי אכן מדובר בהסכם סטנדרטי, אשר זהה בנוסחו להסכם שמצוי בתוספת לתקנות הגישור, וכי הוא אינו כולל מידע על תוכן הליך הגישור שכן הוא נחתם בטרם התנהל הגישור. לפיכך, חשיפת ההסכם לניהול הליך הגישור אינו מעלה כל חשש להפרת חובת הסודיות ואין מניעה מלצרפו בפני בית המשפט.

מס' החלטה: את/24/242

04

פרסומת

אתרי דירוג עורכי דין

שאלתה: האם עורך דין יכול לפרסם את עצמו באתר לפרסום עורכי דין, אשר זהה במתכונתו לאתר המפרסם רופאים, ומתבסס על דירוג של עורכי הדין באמצעות סימון כוכבים ומתן ציון לצד שמם. הפונה הסתמך בפנייתו על החלטת ועדת האתיקה הארצית שפורסמה בגיליון אתיקה מספר 65, המתירה פרסום באתר המהווה אינדקס עורכי דין. האתר הרפואי עליו מתבסס עורך הדין, אינו אתר דירוג עצמאי המפרסם חוות דעת בלתי תלויות, אלא הוא משמש ככלי שיווקי-פרסומי.

עיון באתר לפרסום עורכי דין, אשר כבר החל לפעול, מעלה כי הוא פועל במתכונת זהה לאתר לפרסום רופאים. עוד עולה, כי מפורסמים בו עורכי דין עם דירוג של 5 כוכבים, או ללא דירוג כלל, וכן ציון של 5.0 כאשר לא נמצא ציון הנמוך מ-4.6 מבין עורכי הדין שדורגו.

דירוג עורכי הדין מתבצע על ידי לקוחותיהם, זאת לאחר שהופנו על ידם לכתיבת חוות דעת ומתן ציון ו/או דירוג. כידוע, פרסומת מותרת היא פרסומת העומדת בסעיף 3(א) לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), תשס"א-2001 (להלן: **"כללי הפרסומת"**), ובכלל זה סעיף 3(י"א) המתיר פרסום המלצות, מכתבי תודה ודירוג במדריכי דירוג, ובתנאי שהמידע יימסר באופן שאין בו כדי ליצור רושם מטעה על אודות עורך הדין (בסיפא).

החלטה: פרסום עורכי דין בדרך של מתן ציונים או סימון בכוכבים, כאשר הדבר נחזה כמדריך לצרכן ונראה כדירוג עצמאי של לקוחות, מהווה חשש להטעיית הציבור ואף פגיעה בכבוד המקצוע. על כן, עורכי דין אינם רשאים לפרסם עצמם באתר הפועל במתכונת זו או דומה לה, והוועדה עלולה לראות בכך משום הפרה של כללי הפרסומת, העולה כדי עבירה אתית.

מס' החלטה: את/10/20

פרסומים בדבר "אחוזי הצלחה גבוהים"

בעקבות פניות אשר הגיעו לפתחה של ועדת האתיקה הארצית בעניין פרסום משרדי עורכי דין תוך הדגשת אחוזי הצלחה גבוהים במשרדיהם, נדרשה הוועדה לסוגיה ולהבהרת מדיניותה בעניין. המקור הנורמטיבי לפרסום הינו כללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001, וביניהם כלל 2א המגדיר מהי פרסומת אסורה, וכן כלל 5 הקובע מהו מידע פרסומי שניתן למסור ללקוחות. לצד הישגיהם של עורכי הדין והצלחותיהם, נראה כי ישנה בעייתיות בפרסום המדגיש אחוזי הצלחה בתיקים, לדוגמה מקרה בו עורך הדין הגיש תביעה על סך של כ-1,000,000 ₪ והתיק נסגר ב-100,000 ₪, עורך הדין יכול להגדיר זאת כהצלחה, אף בניגוד לעמדת הלקוח שהרי אינו מפרסם את סך התביעה אלא רק את תוצאתה, אם בכלל.

על כן, פרסומת במסגרתה מצהיר עורך הדין על אחוזי הצלחה גבוהים עשויה להוות פרסומת מטעה כלפי הציבור. לאור האמור, הוספת התיאור "אחוזי הצלחה גבוהים" לפרסום ודאי מציג מצג של "הצלחה", ואולם אין בו כדי לשקף את השירות המקצועי שניתן בפועל, ועל כן עלול להטעות ולעלות כדי עבירה אתית.

תחולת ההחלטה תהא מיום פרסומה ואילך.

מס' החלטה: את/83/24

עמותה המציעה ליווי משפטי בחינם

התלונה: מבירור התלונה עלה, כי ישנה עמותה המפרסמת באתר האינטרנט כי היא מציעה "שירות ליווי שיקומי בחינם". ברקע הדברים, יצוין כי מטרת העמותה היא לסייע למשקי בית ועסקים קטנים שקרסו כלכלית לצאת ממעגל החובות. העמותה השיבה כי עורכי הדין פועלים בהתנדבות מלאה, כי הם אינם משתפים את העמותה בהכנסותיהם, וכי כל התקשורת והתשלומים בנוגע לייעוץ והייצוג משפטי נעשים במישרין בין הפונה לבין עוה"ד, ללא כל מעורבות העמותה. לגופו של עניין, השיבה העמותה כי היא מציעה לפונים מגוון תכניות שיקום כלכלי, חלקן גם ייעוץ משפטי, וכי חלק משירותי העמותה אכן ניתנים ללא עלות. פונים הזכאים לייצוג משפטי ללא עלות מופנים לסיוע המשפטי או לתכנית שכר מצווה בלשכה.

החלטה: סעיף 3(ב)(14) לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), תשס"א-2001 אוסר על התייחסות לשכר טרחה בפרסום מבדיקה עדכנית באתר, עולה כי העמותה הורידה את המילה "בחינם" בהצעת שירות הליווי השיקומי. באשר להחלטות הוועדה הקודמות האוסרות על עמותה לגבות כספים (מלבד סכום סמלי) בגין הייעוץ המשפטי שניתן במסגרת העמותה, ההחלטות אינן אוסרות על הפניית העמותה לעורכי דין שמתנהלים באופן ישיר מול הלקוח מכיוון שהעמותה אינה מקבלת דבר בתמורה, אלא מפנה את הפונה ישירות אל עורך הדין, אין הכרה של החלטות ועדת האתיקה.

על כן, היות והעמותה הסירה מהפרסום את המילה "בחינם", והן בשל העובדה כי היא אינה מכרה את החלטות ועדת האתיקה, הוחלט לגנוז את התלונה בגין היעדר עבירה אתית.

מס' החלטה: את/24/12

מעמד דייני בתי הדין לאוכלוסין והגירה בראי כללי האתיקה של לשכת עורכי הדין

לפתחה של ועדת האתיקה הארצית הגיעה פנייה מטעם בתי הדין לאוכלוסין והגירה, המבקשת להסדיר את מעמדם של הדיינים בדומה להסדר החל על מפקחים ברשות לרישום והסדר זכויות במקרקעין. דייני בתי הדין לאוכלוסין והגירה הינם עורכי דין המכהנים במינוי של שר המשפטים לתקופה בת חמש שנים. בית הדין לעררים הוא בית דין מנהלי, המהווה ערכאת ביקורת ראשונה לדין בנושא החלטות רשות האוכלוסין וההגירה בענייני כניסה לישראל, שהייה ושיבה בה וכן בענייני אזרחות. מתוקף תפקידם של הדיינים, חלים עליהם כללי האתיקה של לשכת עורכי הדין, הוראות התקשי"ר והוראות החוק כאחד.

פנייה בנוגע להתנהלות הדין שאינה נוגעת להחלטה שיפוטית שניתנה על ידו – ניתן לעשות בדרך של פניה למחלקת פניות הציבור של היחידה.

ככל שהפנייה נוגעת להתנהגותו של דיין במסגרת מילוי תפקידו או מחוץ לכס הדין, לרבות בדרך ניהול הדיון על ידו, ושאינה נוגעת במישרין להחלטה מקצועית של הדין או להיעדרה, היא מועברת על ידי הרפרנט ביחידה לראש בתי הדין אשר יערוך בירור, ובהתאם לממצאים ישלח מענה לפונה.

אם כן, דייני בתי הדין לאוכלוסין והגירה הינם חברי לשכת עורכי הדין, כאמור, ומשכך הינם כפופים לכללי האתיקה של הלשכה כשאר עורכי הדין, ואם עברו על חוקי וכללי האתיקה, ניתן להתלונן כנגדם ואין להחריג תלונות אלה. אולם, אין לאפשר מצב בו הדיינים ימצאו תחת איום של צדדים שפסיקתם נגדם לא מצאה חן בעיניהם, וינסו למנוע מהם לעשות כן בדרך של הגשת תלונות ללשכת עורכי הדין, כאשר בפועל לא בוצעה כלל עבירה על כללי האתיקה. על כן, בשל מעמדם המיוחד של דייני בתי הדין לאוכלוסין אשר נחשב כבעל תפקיד שיפוטי, מובהר כי ועדות האתיקה אינן המקום לדון בתלונות בכל הנוגע לתפקידים המשפטי של הדיינים, אלא באמצעות הדרכים שצוינו לעיל. אין זה אומר שיש להמנע באופן גורף מבדיקת תלונה המוגשת לוועדת האתיקה כנגד דיינים בבתי הדין לאוכלוסין והגירה, אלא יש לבדוק, ככל והתלונה מבוססת, בזהירות הראויה והמתבקשת.

מס' החלטה: 214/24

קיזוז

שליחת יד בכספי נאמנות

התלונה: המתלונן מלין על שליחת יד בכספי נאמנות שקיבל הנילון לידיו בסכומי כסף גבוהים, והדגיש כי לא מדובר בסכסוך שכ"ט אשר אינו מעניינה של ועדות האתיקה, אלא בקיזוז אסור. הנילון מצידו לא הכחיש כי לקח כספים מכספי פיקדון, אך טען כי רשאי היה לעשות כן נוכח הוראות קיזוז שניתנו לטובתו בהסכמי שכר הטרחה.

המתלונן הכחיש קיומם של הסכמים אלו, וטען כי מדובר בייפוי כוח בלבד ולא בהסכם שכר טרחה, ואין בו הוראת קיזוז, ומכל מקום גם אם היה הסכם כזה, חובתו של הנילון להודיע מיידית על כוונתו לבצע קיזוז הכספים, זאת בהתאם להוראות סעיף 40(ב) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 (להלן: **"כללי האתיקה"**) אולם לא עשה כן.

במסגרת הסכם שכר הטרחה, צוין כי הינו מתייחס להליך ספציפי של "איסוף שכירות + הגשת תביעות"; כי שכר הטרחה המוסכם הינו בסך של \$500; ותניית קיזוז הקובעת כי המתלונן "מסכים בזה על קיזוז התחייבויות בשכ"ט כמפורט לעיל ו/או החזרת הוצאות מהסכום שתקבל בשמי מכל מקור".

על אף הוראת הקיזוז, ישנם מספר פגמים מרכזיים בהסכם שכר הטרחה: ראשית, הנילון לא חתום על הסכם שכר הטרחה, אלא עורך דין אחר, אשר לטענתו היה שותפו למשרד. שנית, הסכם שכר הטרחה נוגע אך להליך הספציפי של "איסוף שכירות + הגשת תביעות" ולא ברור האם מדובר בתניה כוללת או ספציפית, שכן הנילון בתגובתו לא השיב עניינית לשאלה זו. שלישית, שכר הטרחה שנקבע עמד על סך של \$500, כאשר בפועל הסכום שקוזז היה גבוה מכך.

החלטה: בשל חשד לביצוע עבירה אתית מצד הנילון לביצוע קיזוז כספים אסור, הוחלט על העמדתו לדין משמעת.

הערת מערכת: בזמן פרסום ההחלטה, ההליך עודנו מתנהל בביה"ד המשמעת.

מס' החלטה: את/103/23

מושעים

נטילת ייצוג בזמן השעיה זמנית

התלונה: הנילון נטל על עצמו ייצוג לקוחות במספר הליכים שונים, זאת בעודו מושעה מן הלשכה למשך כשנתיים מכוח הליך פלילי תלוי ועומד.

במהלך תקופת השעייתו, פנה עורך הדין לפרקליטות על גבי נייר מכתבים הנושא את שמו ותוארו כעו"ד, ואף בחתימתו וחותמתו כעו"ד, וביקש לעדכן כי הינו מייצג את החשודה בתיק שבפניהם, צירף למכתבו ייפוי כוח, ואף ביקש לצלם את חומרי החקירה בתיק.

כך פעל הנילון גם באשר לייצוג לקוחה בהליך שהתנהל בבית המשפט לענייני משפחה, הגיש כתבי בית דין והתייצב לדיונים, תוך שממשיך להציג עצמו כעו"ד.

לתלונה צורפו אסמכתאות בציון תאריכים, מהן עולה כי אכן הנילון פעל והציג עצמו כעו"ד במהלך תקופת השעייתו. בדרך זו, הפך הנילון את הסעיפים 53, 61(3) ו-97 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 וסעיף 34 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986.

החלטה: העמדה לדין משמעת.

הערת מערכת: בזמן פרסום ההחלטה, ההליך עודנו מתנהל בביה"ד המשמעת.

מס' החלטה: את/10/24

יחסי עו"ד – לקוח

קווים מנחים להתנהלות עורכי דין בתחום ההוצאה לפועל

בעקבות פניות שהגיעו לפתחה של הוועדה בנושא התנהלות עורכי דין בתחום ההוצאה לפועל, החליטה הוועדה להידרש ולפרסם הנחיות בנושא.

כללי האתיקה מטבעם מנחים דרכי התנהלות ופעולה, ואין זה ראוי כי ועדות האתיקה בלשכה יתערבו באופן הניהול הפנימי של משרדי עורכי דין בכל תחום שהוא, אלא, ועדות האתיקה מנחות ומפרסמות הבהרות במקרים בהם קיים חשש להפרות אתיות, ואז פגיעה בציבור עורכי הדין והלקוחות, ומשכך, יש לפעול לפי הכללים שלהלן:

1. בתחום הגביה וההוצאה לפועל, חלות על עורכי הדין החובות הקבועות בחוק לשכת עורכי הדין ובכללי האתיקה, ובכלל זה החובה לנהוג בהגינות, בדרך ארץ, ללא איומים ובאופן חברי כלפי חבריהם למקצוע.
2. כאשר החייב בתיק ההוצאה לפועל מבקש לשוחח עם עורך הדין הממונה על התיק מטעם הזוכה – על עורך הדין לבחון בקשה זו, תוך שקילת חובותיו האתיות.
- מקום בו ב"כ החייב מבקש לשוחח עם עורך הדין, חזקה כי עורכי הדין ישוחחו ביניהם, זאת בהתאם למשאבים העומדים לרשות עורך הדין (מגבלות הזמן, כוח האדם וכיו"ב) ובהתאם לנסיבות הפניה.
3. החובה להתנהל באופן השומר על כבוד המקצוע, תוך הימנעות מאיומים ומיחס מזלזל כלפי חייבים ובאי כוחם, חלה הן על עורכי הדין עצמם, והן על כלל צוות העובדים במשרד עורכי הדין.
4. מקום בו חלק ממלאכת הגביה נעשית על ידי פקיד/ת גבייה ו/או צוות המזכירות, על עורכי הדין לוודא כי:

- לא תבוצע חריגה מגבולות המקצוע ולא יבוצעו פעולות שיוחדו לעורכי דין על ידי מי שאינו רשאי לעשותן
 - ביצוע מסירות מטעם המשרד יבוצעו בהתאם לדין;
 - מסירת מידע מדויק ומפורט לחייבים אודות החוב;
 - הימנעות מהטעיית החייבים, ובפרט ביחס לזהות הפונה אליו; הקפדה בכל תכתובת או שיחה עם חייב כי הפנייה אליו נעשית מטעם משרד עורכי דין המייצג את הזוכה, וככזה הוא מייצג את האינטרסים של הזוכה.
 - ככל ומתקיימת שיחה עם חייב עם מי שאינו עורך דין, יש להמנע מיצירת מצג שווא, ולהבהיר כי אותו עובד אינו עורך דין.
- עוד בהקשר זה, לידי הוועדה הגיעו פניות גם בנושא של ביצוע מסירות פיקטיביות וזיוף חתימות. ככל ותובא בפני הוועדה טענה בנוגע להתנהלות עו"ד ביחס לאמור, תדון בה הוועדה לגופה.

יובהר, כי טענות הנוגעות להתנהלות רשות מנהלית ובכלל זה הפרת חובה מנהלית והנחיות שנותנת הרשות למשרדים המבצעים גביה מטעמה – אינן בסמכות הוועדה, שכן טענות אלו שייכות למישור המנהלי-חוקתי. כאמור, דגשים אלו נובעים מחובות אתיות קיימות, ואולם, לאור הפניות המגיעות לוועדת האתיקה הארצית, נמצא כי יש מקום לחזור ולהבהיר, כי חריגה מכללים אלו עלולה לעלות כדי עבירה אתית.

מס' החלטה: את/138/22

שכר טרחה

דרישת שכר טרחה מלקוחות פוטנציאליים

אל ועדת האתיקה הארצית הגיעו פניות באשר לדרישת עורכי דין לשכר טרחה מגורמים שהיו בגדר לקוחות פוטנציאליים לפני תחילת הטיפול המשפטי אך לא שכרו את שירותי עורך הדין בפועל, וזאת בין אם הטיפול הניב להם תועלת ובין אם לאו. על כן, החליטה הוועדה להידרש לסוגיה זו.

במקרה זה, עורכי הדין קיבלו על עצמם ייצוג קבוצת לקוחות בעלי עילה המשותפת גם להם וגם לכאלו שאינם מיוצגים, מתוך ידיעה כי אלו שאינם מיוצגים ואינם צד להליך המשפטי ולא נחתם עמם הסכם שכ"ט – יפיקו גם הם תועלת בעקבות הטיפול המשפטי. כמו כן, שכר הטרחה נקבע מראש על פי הצלחה.

מהפניות עלה כי עורכי הדין פנו בדרישת שכ"ט לאותם קבוצת הנהנים הפוטנציאליים, אותם כאמור לא ייצגו, בגין הטענה כי אלו הפיקו תועלת מן הטיפול המשפטי שלהם באותו הליך.

ועדת האתיקה הארצית מבקשת להבהיר, כי מקום בו מעולם לא נקשר הסכם שכ"ט ולא נוצרו יחסי עו"ד-לקוח, תוך שעורך הדין נטל על עצמו את הייצוג ביוזמו על כך – אין זה ראוי כי עורך דין ידרוש בדיעבד שכ"ט מהנהנים מפירות

עבודתו, קל וחומר כאשר עורך הדין נקשר מראש בהסכם שכ"ט תלוי תוצאות. אחרת, ייווצר תמריץ לעורכי הדין להביא עצמם **מראש וביודעין** למצב בו אם הטיפול המשפטי יצליח, הם ידרשו שכר ממי שלא שכרו את שירותיהם.

עו"ד שעובד לפי תוצאות, לוקח על עצמו סיכוי וסיכון; סיכון כי התביעה תידחה ולא ישולם לו שכר כלל; וסיכוי כי תתקבל ושכרו יכלול רכיב של פיצוי בגין הסיכון שנטל, אולם, עמדת הוועדה היא כי תחום "הסיכוי", צריך להיות מוגבל לשכ"ט שישלם הלקוח ששכר בפועל את שירותי עורך הדין, ולא ל"סיכויים" של הליך משפטי **נוסף** בדמות תביעה לשכר ראוי ממי שאינם לקוחותיו.

עוד יובהר, כי אין ועדת האתיקה מביעה עמדה על זכות התביעה בהליכים תלויים ועומדים או כאלה שעילתם התגבשה עובר לפרסומה.

מס' החלטה: את/53/23

יחס כלפי הצד שכנגד

הימנעות מהמצאה כדין לצד שכנגד

בשל חשיבות הנושא, החליטה הוועדה להבהיר עמדתה בסוגיה חשובה זו. תכלית הכלל לפיו כתבי טענות המוגשים במסגרת הליך משפטי חייבים להיות מומצאים כדין הינה - כתבי הטענות חייבים להיות בידעת כל הצדדים הנוגעים לעניין, זאת בכדי שעורך הדין יוכל לייצג את לקוחו נאמנה, ובפרט שהמצאה כדין היא זאת שמאפשרת פעולה תקינה ויעילה של מערכת השיפוט. משכך, סדרי הדין השונים קובעים חובת המצאה של כתבי הטענות לצד שכנגד, שבהתאם להם ציבור עורכי הדין חייבים לנהוג בהגנות איש לרעהו ולמלא אחר הוראות הדין ובכלל זאת לבצע המצאות בהתאם לדין.

חרף זאת, בשנים האחרונות אנו עדים לתופעה מדאיגה בה חברינו למקצוע אינם ממלאים את תפקידם ונמנעים מהמצאת כתבי טענות האחד לרעהו, וזאת למרות החובה הנדרשת מתוקף הוראות הדין. נראה כי תופעה מדאיגה זאת השתרשה הן בהליכים האזרחיים, הן בהליכים הפליליים והן בהליכי המשפחה.

מטרתו של פרסום זה, להבהיר כי הימנעות מהמצאה כדין מהווה הפרה של כללי האתיקה, מנוגדת לכללי ההליך מיסודו ופוגמת בסטנדרט המצופה מעורכי דין, קל וחומר כשהיא נעשית מחוסר תום לב ומתוך מטרה ליצור יתרון לא הוגן בהליך המשפטי, כמו גם מתוך תכסיסנות, משיכת זמן ומתוך מטרה להכשיל את הצד שכנגד בבחינת כוונת מכוון. משכך ועדת האתיקה מוציאה פרסום זה, על מנת להגביר את הסטנדרט המצופה מציבור עורכי הדין בישראל מחד, ומאידך בכדי לסייע לבתי המשפט בעניין זה שהפך לתופעה הולכת וגדלה.

יחד עם זאת, טרם הגשת תלונה כנגד עורך דין בעניין אי המצאת כתבי טענות בניגוד לדין, על המתלונן ליידע ולהזהיר את עמיתו למקצוע ולנסות ליישב את הסכסוך בעניין ההמצאה בדרכי נועם, ואף לתת לחברו אפשרות לעמוד על טענותיו. ועדת האתיקה תבחן כל תלונה לגופה, על מנת לוודא כי לא מדובר בתלונות סרק, או במקרה בו שגה עורך הדין בתום לב ומשכך לא ביצע המצאה כדין. משכך, קיימת חשיבות להתריע בנושא זה בטרם הגשת תלונה, וכל מקרה יבחן לגופו. למותר לציין כי במקרים בהם עו"ד נמנע בשיטתיות להמציא את כתבי הטענות, ולאחר התרעות חוזרות מטעם המתלונן, קיימת סבירות גבוהה לגיבוש עבירה אתית בעניין.

מס' החלטה: את/2/24

מדור פסיקה

יחסם של עורכי דין לבעלי החיים

בד"מ 2/24 – ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין בישראל מחוז צפון נגד סוהיל נאסר

עובדות: מדובר בכתב אישום המייחס לנאשם ביצוע עבירת צידת חיות בר מוגנת ללא רישיון או היתר, לפי סעיפים 2 ו-14(ב) לחוק להגנת חיות הבר, תשט"ו-1955 (להלן: "**החוק**"), ועבירת איסור ציד בשיטות אסורות, הרעלה בהתאם לסעיף 5(2) ו-14(א) לחוק. עובדות המקרה מעלות כי הנאשם גרם למותם של מספר חזירי בר וחוחית שהינם חיות בר מוגנות, תוך שעשה כן באמצעות רעל אשר גורם למוות בייסורים. זאת ועוד, מדובר בנזק משני פוטנציאלי להרעלת חיות בר מוגנות אשר ניזונות מפגרים אלה שהורעלו. הנאשם טען כי הרשעה בדין תפגע בפרנסתו קשות שכן יישלל רישיונו כעורך דין, ולצד זה נזקים תדמיתיים שהרשעתו בדין עלולה לגרור בצידה במידה ויורשע.

דין: הנאשם הודה בעובדות המקרה ונערך דיון בין היתר סביב השאלה האם בנסיבות המקרה יש להרשיע את הנאשם או שמא על בית המשפט להימנע מהרשעתו בדין, וזאת מפאת השפעת ההרשעה על תחומי פעילותו וכגיעה בדימויו העצמי. **החלט נורמות אתיות על חיי הפרטים של עורך הדין ללא קשר לעבודתו המקצועית תלויים במבחן - האם בהתנהגותו יש פגיעה בתדמית עורכי הדין ובאמון שהציבור רוחש להם, הגם שהעבירה אינה קשורה במישורין לעבודתם כעורכי דין.**

מן המקובץ עולה, כי בית המשפט דן באיזון שיקולים הכרוכים בשמירה על האינטרס הציבורי ומיצוי ההליך הפלילי בכדי להשיג הרתעה, מניעה ואכיפה שוויונית אל מול נסיבותיו האינדיבידואליות של הנאשם, כגון טיב העבירה, חומרתה, עברו הפלילי, גילו, מצב בריאותו, והנזק הצפוי לו מההרשעה. בית המשפט מצא לתת משקל של ממש בגזירת דינו של הנאשם לשיקולי הגמול, הנזק שגרם לחיות בר מוגנות והנזק הפוטנציאלי הקטלני שעלול היה להיגרם לחיות בר נוספות, לרבות כאלו המצויות בסכנת הכחדה. באשר לטענה בדבר נזק תעסוקתי וכגיעה בהרשעה בדימויו העצמי של הנאשם, נמצא כי אין לטענות אלה תימוכין של ממש ואין מניעה מהרשעת הנאשם בדין.

הכרעה: הנאשם מורשע בביצוע עבירת צידת חיות בר מוגנת ללא רישיון או היתר, בעבירת איסור ציד בשיטות אסורות והרעלה. **גזר דין:** במסגרת הדיון בבית הדין המשמעתי, על הנאשם הוטל עונש של השעיה על תנאי של חודשיים, למשך שנה.

החלט דין משמעתי על מי שטרם השלימו הכשרתם כעורכי דין

בד"א 7/24 – ועדת האתיקה הארצית של לשכת עוה"ד נגד מר דניאל גאוכמן

מדובר בערעור על הכרעת דין שניתנה ביום 17/1/24 בבד"מ 14/21, שבה נפסק כי המשיב מזוכה מכל אשמה על יסוד תפיסה משפטית, לפיה אין הוא כפוף לדין המשמעתי של לשכת עורכי הדין. כלומר, הזיכוי נעשה מחמת היעדר כל סמכות עניינית לבית הדין לדון בעניינו.

עובדות: המשיב אינו עורך דין, אלא, במועד ביצוע העברות לכאורה שבגינן הוגשה כנגדו קובלנה היה "משפטן שסיים את התמחותו בשנת 2010 אך לא ניגש לבחינות ההסכמה", זאת על פי האמור בהודעת הערעור. טענת המשיב הינה כי סיים את התמחותו לפני שנים, והואיל ואיננו עורך דין הרי שהדין המשמעתי לא חל עליו, ואין מקום בכלל לדון אותו. יובהר, כי בית הדין לא עסק כלל באישומים ו/או בעובדות כלשהן העולות מהכרעת הדין שניתנה ע"י בית הדין קמא, אלא עסק בסוגיה משפטית מובהקת אחת - **שאלת הסמכות העניינית והתחולה של הדין המשמעתי במקרה ספציפי זה על המשיב.**

דין: סמכותו העניינית של בית הדין מבוססת על סעיף 41 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 (להלן: "**החוק**"). סעיף 41 לחוק קובע את תחולת כללי האתיקה על מי שטרם השלימו הכשרתם כעורכי דין. עיקר המחלוקת הינה בנוגע לנפקותו של סעיף 41 לחוק, באשר להחלט דין משמעתי על מתמחה בתקופה שבין מועד סיום ההתמחות לבין גישת המתמחה לבחינות ההסמכה. בית הדין בחן פסיקות קודמות ודעות של הוגי משפט

ושופטים שדנו בסוגייה בישראל ובארצות ניכר.

מאחר ועד כה נמנעו בתי הדין מלקבוע קו גבול ברור בין התקופה בה יהיה המועמד נתון למרות הדין המשמעת ובין זו בה יראה כמי שוויתר על כוונתו להתקבל כחבר הלשכה, שאז ישתחרר ממרות זו, קביעה בעניין תהיה תלויה בנסיבותיו המיוחדות של כל מקרה ומקרה לגופו. עולה, כי את סעיף 41 לחוק יש לפרש פרשנות תכליתית, התואמת, בין היתר, את מטרתו, יעדיו והאינטרסים עליהם נועד להגן, בהתאם לנסיבות כל מקרה.

בענייננו, המשיב סיים התמחותו בשנת 2010 ונסיבות המקרה אירעו בשנת 2015 כאשר היה מועסק במשרדה של עורכת דין. החזקה העובדתית הנובעת מחלוף הזמן, העשויה לעורר ספקות בדבר כוונות המועמד להתקבל בעתיד ללשכה, נסתרת מעצם התנהגותו – עיסוקו במתן שירותים משפטיים במשרד עריכת דין. המשיב לא זנח את העיסוק במקצוע עריכת הדין, על אף כללי האתיקה האוסרים עליו לעשות כן. מאחר ויש חשש כי המשיב, שהואשם בעבירות קשות במיוחד, ינסה לחזור ולבקש להתקבל כחבר בלשכה, על בית משפט קמא לחזור ולבחון לגופן של טענות בשל היות המקרה חריג.

הכרעה: הערעור התקבל. התיק יוחזר לבית הדין קמא שידון בו לגופו של עניין וינמק.

שימוש במונח "פרימיום" כדי לתאר שירות או מוצר משפטי

עת"מ 36139-09-24 צירליך נ' הארצית בלשכת עו"ד ואח'

עובדות: מדובר בעתירה שהוגשה על בסיס גילוי דעת שהופץ בדוא"ל לכלל חברי לשכת עורכי הדין ביום 1.8.24 תחת הכותרת "פרסומים בדבר מוצר משפטי "פרימיום", במסגרתה ביקש העותר כי בית המשפט יורה על ביטול גילוי הדעת או לחילופין שבית המשפט יורה כי עורך דין רשאי לעשות שימוש במונח "פרימיום" כדי לתאר שירות או מוצר משפטי. העותר הוא עו"ד העוסק בתחום דיני המשפחה והירושה, שפיתח לטענתו שיטה פורצת דרך לעריכת צוואה, אותה הוא מיתג כ"צוואת פרימיום", שלשיטתו משפרת באופן ניכר את הצוואות הרגילות המקובלות בשוק, ומהווה מהפכה בתחום עריכת הצוואות. עוד טען כי הינו מתפרנס בעיקר מהעברת קורסים לעורכי דין בהם הוא מנחיל להם את תורתו ומשנתו בעניין "צוואות פרימיום".

במסגרת גילוי הדעת, הבהירה ועדת האתיקה הארצית כי השימוש במונח "פרימיום" בהקשר המשפטי מטעה ואינו משקף את השירות שניתן בפועל, שכן על השירות שניתן על ידי עורך הדין להיות מקצועי כך או כך. לטענת העותר, גילוי דעת של ועדת האתיקה הארצית הוא החלטה מנהלית הכפוף לכללי המשפט המנהלי. ועדת האתיקה הארצית טענה כי גילוי דעת אינו מהווה החלטה מנהלית שאפשר לתקוף בעתירה מנהלית, אלא מעמדו של גילוי הדעת הוא של הנחיה או המלצה, שאם עורכי דין יפעלו שלא בהתאם להמלצתה או הנחייתה שניתנה בגילוי דעת, הם עלולים לעמוד לדין משמעתי, ובמסגרתו בית הדין המשמעתי **אינו כבול** לחוות דעתה של הוועדה והוא מפעיל שיקול דעת עצמאי.

דין: סעיף 60 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 מקנה לוועדת האתיקה הארצית ליתן חוות דעת מקדימה בענייני משמעת של עורכי דין ומתמחים. במקרה זה, פנתה ועדת האתיקה המחוזית אל ועדת האתיקה הארצית שכן מדובר בביטוי חדש שלא נדון לפני כן, ומשכך הועבר התיק לטיפול של ועדת האתיקה הארצית לבחינה והמשך טיפול. ועדת האתיקה הארצית בחרה לפרסם גילוי דעת מטעמה, במסגרת הסמכות שהוקנתה לה בדין, כאמור לעיל. בית המשפט ציין כי ועדת האתיקה הארצית לא מונעת מעורכי דין לערוך צוואות, להעביר קורסים ולפרסם עצמם, אלא שיש לעשות זאת במסגרת כללי האתיקה וכללי הפרסומות, וכל שנאמר על ידי ועדת האתיקה הארצית בגילוי הדעת, הוא כי השימוש במונח "פרימיום" הוא שימוש הנוגד את כללי האתיקה ואינו מכבד את המקצוע.

לשם השוואה, נתן בית המשפט כדוגמה את פסק הדין ע"מ 7661/23 ד"ר שרון אילון נ' משרד הבריאות הועדה המייעצת לבדיקת הטעיית הציבור (פורסם בנבו) (17/6/24), מקרה בו ניתנה החלטה מהוועדה המייעצת במשרד הבריאות שקבעה כי הרופאה אינה רשאית לספק טיפולי הזרקה לקרקפת. החלטה זו נשלחה באמצעות מכתב באופן ספציפי וישיר אליה בלבד, בו נדרשה לפעול באופן מסוים ולהפסיק לספק את השירותים הנ"ל. אין הדבר דומה למקרה זה, שכן מדובר בגילוי דעת של ועדת האתיקה הארצית המהווה חוות דעת מקדימה, שנשלחה לכלל ציבור עורכי הדין, המהווה המלצה שאינה מחייבת את העותר או את כלל עורכי הדין להפסיק להשתמש במונח "כרימיום". היות ומדובר בהנחיה או המלצה, אין הדבר עולה כדי החלטה מנהלית שניתן לתקוף אותה במסלול של הגשת עתירה לבית המשפט, ומשכך אין מקום כי בית המשפט יכנס לעובי הקורה ויחקור האם העותר עבר עבירת משמעת או לא.

החלטה:

דחיית העתירה הן על הסף והן לגופה, עקב קיומו של סעד חלופי אחר במסלול המשמעת בחסות המוסדות בלשכת עורכי הדין. ועדת האתיקה המחוזית תחליט באם להגיש קובלנה כנגד העותר, אשר תתברר במוסדות המשמעתיים של הלשכה, ורק לאחר מכן יוכל העניין להתברר בבית המשפט.

אתיקה במחוזות הלשכה

ועדת האתיקה במחוז צפון

ייעוץ במסגרת ועדת אסיפה של הקיבוץ ע"י חבר הקיבוץ

השאלות: עורך דין פנה אל הוועדה בשאלה, האם יכול להשתתף בוועדת אסיפה של הקיבוץ, בהיותו חבר קיבוץ, ולהיות מעורב בייעוץ, תכנון, המלצות ובעריכת "תקנון הקיבוץ החדש" של הקיבוץ, והכל ללא עלות.

תשובת הוועדה: אין צורך בקבלת אישור להשתתפות בוועדת האסיפה של הקיבוץ. יחד עם זאת, יש לשים לב לכלל 14(א) לכללי האתיקה של לשכת עורכי הדין אשר אוסר על עורך דין לקבל על עצמו ייצוג בהליך, אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפי הלקוח, בשל עניין אישי של עורך הדין או בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לו כלפי אחר.

הואיל והפונה הינו חבר בקיבוץ – ייצוג הקיבוץ או ייצוג של חבר אחר נגד הקיבוץ מעלה חשש ממשי שלא יוכל הפונה למלא את חובתו כעורך דין כלפי.

מס' החלטה: 1/24

ייצוג יורש בצוואה שערך הפונה, בעניינים שאינם קשורים לצוואה

השאלות: עוה"ד הפונה ערך צוואה ללקוחו. בחלוף הזמן, הופיעה במשרד הפונה בתו של הלקוח, בבקשה כי יטפל עבורה בבקשה למינוי אפוטרופוס וכן בעניינים מול המוסד לביטוח לאומי. שאלתו היא האם קיימת מניעה אתית לנטילת הייצוג לטיפול בענייניה של הבת, בשים לב כי הינה אחת מן היורשים בצוואה שערך עבור אביה.

תשובת הוועדה: כל עוד לא מוגשת התנגדות לצוואה, אין מניעה לייצוג בידי עורך הדין שערך את הצוואה ו/או היה עד לעריכתה, והוא יכול להגיש את הצוואה לקיום.

עם זאת, ככל וישנה התנגדות לצוואה, יעשה טוב עו"ד אם ימנע מלייצג, בין אם ערך את הצוואה ובין אם רק היה עד לה ככל ועורך הדין לקח על עצמו את הייצוג בכל מקרה, וזאת לאחר שהוגשה התנגדות לצוואה, תיבחן שאלת היתר הייצוג של כל מקרה לגופו, על בסיס כללי האצבע להלן:

בחינת עילות ההתנגדות - אם עילות ההתנגדות לצוואה הן כאלה, שמעוררות סבירות כי עורך הדין המייצג ידרש להעיד, אזי עורך הדין ידרש למשוך ידו מן הייצוג כבר בשלב הגשת ההתנגדות, על רקע הסבירות האמורה. בחינת העדים - האם יש עד נוסף? - היה ויש עד נוסף לצוואה, ועוה"ד סבור כי עדותו לא תידרש ע"י הטוען לקיום הצוואה, בהינתן קיומה של עדות נוספת לצוואה אשר תשמש תחליף לעדותו, וטובת הלקוח אינה מצריכה בשום דרך את עדותו, יש להתיר את הייצוג.

בחינת עוה"ד - האם הוא יכול להניח בוודאות בנסיבות המקרה כי לא ייקרא להעיד? במידה ועורך הדין מניח בסבירות גבוהה שלא ייקרא להעיד מטעם הצד הטוען לקיום הצוואה, הרי שאם יש להניח כי המתנגד לצוואה עשוי לזמן את עוה"ד לעדות- הוועדה אינה אוסרת את הייצוג באופן מוחלט (וזאת בהיעדר מקור נורמטיבי לעשות כן). עם זאת, ועדת האתיקה הארצית ממליצה כי במקרה זה רצוי ביותר כי עוה"ד לא ימשיך לייצג ויפעל למשיכת ידו מן הייצוג.

מס' החלטה: 11/24

שימוש בהקלטה שנעשתה ע"י צד אחר

השאלות: עורך הדין פנה בשתי שאלות אל הוועדה:

1. האם הקלטה בה הוקלט עורך דין בשיחת טלפון, כאשר המקליט אינו הלקוח של אותו עורך דין, הינה אפשרית מבחינה חוקית?
2. האם הפונה, שאינו קשור להקלטה, רשאי לעשות בה שימוש במסגרת ייצוג לקוחו בהליך המשפטי המתקיים בין הצדדים?

תשובת הוועדה:

1. האיסור על הקלטת עורך-דין עמית חל כלפי עורך-הדין באופן אישי, וכפי שנקבע על-ידי הוועדה הארצית בעבר, האיסור חל גם כלפי עובדי משרדו של עורך-הדין כשלוחיו.

איסור זה אינו חל על הלקוח או על אדם אחר מטעמו של הלקוח וכללי האתיקה המקצועית של עורכי הדין אינם באים לצמצם את מערך הזכויות, החובות ואפשרויות הפעולה של הלקוח, להבדיל מעורך-הדין. לפיכך, לקוח שאיננו עורך-דין רשאי להקליט את עורך-דינו של הצד שכנגד, בכפוף להוראת כל דין. כמובן, לעורך-דינו אסור לסייע או לקחת חלק באופן אישי בפעולה זו אולם גם אין עליו חובה למנוע אותה או את השימוש בתוצריה. כאשר עורך-הדין או מי מעובדיו כלל אינו משתתף בשיחה המוקלטת, אין לומר שהופר כלל 22.

2. באשר לשימוש בהקלטה, יש לשים לב לאפשרות כי תועלה טענה כי בנסיבות מסוימות הוקלטה שיחה חסויה שמטרתה משא ומתן לקראת הסדר פשרה, שקוימה מבלי לפגוע בזכויות. הדבר כאמור דורש בירור עובדתי, האם מדובר בפגישה חסויה ואם לאו.

3. בהינתן ממצא עובדתי כי עורך-דין פעל להגשתה של ראייה לבית המשפט בידיעה שהושגה באמצעים פסולים או תוך הפרת הבטחה לחיסיון יוכל מי שחש נפגע למצות זכויותיו.

ועדת האתיקה במחוז דרום

העברת פיצויים מטעם חברת הביטוח לחשבון בנק שאינו של הלקוח

עובדות השאלתה: השואל פנה לוועדת האתיקה לקבלת חוות דעתה בסוגיה שלהלן: השואל ייצג לקוחה בתביעה בגין נזקי גוף והתקבל פיצוי מטעם חברת הביטוח. הלקוחה ביקשה מהשואל להעביר את הפיצוי לחשבון בנק שאינו שלה. השואל מבקש לדעת האם הוא יכול לפעול על פי בקשתה?

תשובת הוועדה: חובת עו"ד לפעול בנאמנות, ביושר ובאחריות עבור לקוחותיו, תוך מניעת כל פעולה שעשויה להעמיד אותו במצב של ניגוד עניינים או שיתוף פעולה לא חוקי. בד בבד ובמקביל מחויב עו"ד לפעול בהגנות ולסייע לבית המשפט לעשות משפט.

א. זאת ועוד, למותר לציין כי עו"ד מחויב להימנע מלשתף פעולה, במחדל או במעשה עם פעולות העשויות להיות בלתי חוקיות, כך למשל, אם יש חשד כלשהו שמטרת העברת הכספים עלולה להיות בלתי חוקית (כדוגמת, הימנעות מתשלום חובות, מיסים, הסתרת נכסים או הלבנת הון), עורך הדין מחויב לסרב לבקשה. ב. בפנייתו, ביקש השואל לדעת האם יוכל להעביר לחשבון אדם אחר פיצוי עקב נזקי גוף שמגיעים ללקוחה שלו, וזאת לבקשתה של הלקוחה.

השואל לא פרט מדוע מבקשת הלקוחה לעשות כן. ג. המענה לשאלה, מבוסס כאמור על חובת עורך דין לשמש כקצין בית משפט וככזה הוא נדרש לסייע לביהמ"ש לעשות משפט, וודאי שאינו יכול לסכל צו שיפוטי. **עורך דין המסייע ללקוחו להפר צו שיפוטי, עובר עבירה אתית ואף למעלה מכך.**

ד. **דהיינו, לכתחילה, עו"ד צריך להימנע מהעברת כספים לחשבון שלא שייך ללקוח, אלא אם בדק היטב את כל ההיבטים החוקיים והאתיים ומצא בבירור כי המקור לבקשה אינו רצון להסתיר מידע/כספים, אלא צורך מוצדק אחר.**

ה. המענה נתמך בהחלטות ועדת האתיקה הארצית בעניין לקוח שחשבונו הוגבל: את 43/10, את 251/10, את 402/11.

מס' החלטה: 604/24

היתר להמשיך לייצג כאשר עו"ד נקרא להעיד

עובדות השאלתה: השואל פנה לוועדת האתיקה לקבלת אישור להמשיך ולייצג את הנתבעת בת.א., כפי שיפורט להלן:

א. במסגרת ההליך, השואל מייצג את הנתבעת, חברה בע"מ. במסגרת ההליך נדרש השואל להשיב לשאלון מטעם התובע, לטענתו, בעיקר בקשר עם ייכוי כוח נוטריוני שאימת לתובע.

ב. השואל מציין כי מדובר בעניין נקודתי והוא סבור כי אין בכך כדי למנוע ממנו להמשיך ולייצג את הנתבעת, לקוחה קבועה של המשרד.

תשובת הוועדה: א. כלל 36 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 קובע, כדלקמן: "א. לא ייצג עורך דין אדם בהליכים משפטיים, לרבות ערעור, אם הוא עומד להעיד מטעם אותו אדם באחד משלבי ההליכים האמורים; נקרא עורך הדין להעיד מטעמו של אדם אחרי שהחל לייצגו - יחדל מן הייצוג.

ב. הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על מסירת עדות כשעורך דין נקרא להעיד בידי בעל דין יריב, או בעניין שהוא טכני או ברשות בית המשפט או ברשות הועד המחוזי."

ג. הוועדה הוסיפה כי בהחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' 212/10 (גיליון אתיקה מקצועית מס' 40, מיום 15/2/11) נאמר, כדלקמן:

"לפי הוראת כלל 36(ב) מותר לעורך דין לייצג כאשר עורך הדין נקרא להעיד בידי הצד שכנגד. אך בנוסף להוראה זו קיימים גם כללי חובת הנאמנות ללקוח וניגוד העניינים שהם כללי יסוד רחבים, כך שמקום שבו עדות עורך הדין המייצג גורמת להתנגשות בין חובותיו, כי אז אינו יכול לייצג גם אם העדות היא מטעם הצד שכנגד. לגישת הוועדה, **המבחן הוא האם עדותו במשפט היא עדות מהותית.** אם כך הדבר, הרי שעורך הדין לא יכול לייצג את הלקוח במקום שהוא עד מרכזי גם מטעם הצד שכנגד..."

ד. מעיון בעובדות השאלתה, כפי שהוצגו ע"י השואל בפני הוועדה, סבור השואל כי העניין בקשר עם ייכוי כוח נוטריוני שאימת לתובע, הינו עניין נקודתי, טכני ולא מהותי, שאינו מונע ממנו להמשיך ולייצג.

ה. הוועדה עיינה בפרוטוקול בימ"ש שצורף לשאלתה.

ו. בזהירות רבה ומבלי לקבוע מסמרות תציין הוועדה כי למקרא הפרוטוקול במלואו עולה כי אין המדובר בעדות שעניינה טכני בלבד. כך ביחס לבאי כוח הצדדים שניהם.
 ז. לא למותר יהא לציין כי גם ב"כ התובע פנה לוועדה בעניין המשך ייצוג מטעמו ונענה במענה שעקרונותיו זהים – התשובה לשאלה האם ניתן לייצג אם לאו, טמונה במבחן מהות העדות.
 ח. הוועדה אינה מצויה בנבכי ההליך ואינה מכירה את הפרטים לעומקם ואולם, ככל שהעדות הנדרשת יורדת לשורשו של הליך ואינה רק ביחס למסירת מענה טכני גרידא, כדוגמת – 'האם ב"כ התובע הוא שהגיש את הבקשה לצו ירושה בעניין אשת התובע?', לא יוכל עוה"ד להמשיך ולייצג ועליו לחדול מהייצוג.
 ט. במצב דברים זה ולסיכום האמור – ככל ומדובר בעניין שהוא טכני גרידא, אין מניעה כי ב"כ ימשיך בייצוג הלקוח. עם זאת, ככל ומדובר במתן עדות בעלת אופי מהותי, על עורך הדין, להימנע מהמשך הייצוג.
 י. בשולי הדברים תציין הוועדה כי טוב יעשו הצדדים שניהם אם יפעלו לנהל ההליך בכבוד הנדרש ויגיעו להבנות ביניהם, מבלי לגרור האחד את השני לדוכן העדים ללא צורך. וככל שעולה הצורך בעדות, יפעלו כפי האמור לעיל.
 כ. בשים לב כי ביהמ"ש הנכבד באשדוד, הפנה את הצדדים לוועדת האתיקה, על מנת לברר את שאלת ההימנעות מייצוג, מתבקש השואל להעביר המענה לעיון ביהמ"ש.

מס' החלטה: 567/24

ייצוג נגד לקוח לשעבר

עובדות השאלה:

משרדו של השואל ייצג בעבר חוכר של מגרש במסגרת הליך משפטי שעסק בביטול של הסכם מכר של המגרש. ההליך המשפטי הסתיים לפני מספר שנים.
 כעת, השואל מייצג צד שלישי אשר תובע את החוכר (הלקוח לשעבר) בתביעה כספית לקבלת 50% משווי עלויות קיר תמך שנבנה בין המגרש של הצד השלישי לחוכר (הלקוח לשעבר).
 השואל פנה לוועדת האתיקה לקבלת חוות דעתה בשאלה – האם הוא יכול לייצג את צד ג' מבחינה אתית, והאם הוא יכול לעשות שימוש במסמכים שקיבל בזמנו מהחוכר (הלקוח לשעבר) במסגרת הייצוג של צד ג' כנגדו?

עמדת הצד שכנגד:

א. נוהל טיפול בשאלתה מחייב קבלת עמדת צד שעשוי להיפגע מהחלטה ובמקרה דנן את עמדת הלקוח לשעבר. קבלת התייחסותו נועדה להבטיח כי לא יתקבלו החלטות שיחייבו צד נפגע מבלי שעמדתו נשמעה בהיבטים השונים.
 ב. בהסכמת השואל, פנינו ללקוח לשעבר לקבלת עמדתו ולהלן תגובתו:
 • הנ"ל סבור שיש ניגוד עניינים בייצוג התובעת בת"א.
 • השואל ייצג אותנו בתביעה לביטול הסכם מכר מגרש. ניתן פסק דין אבל לא יצא לפועל בשל אי עמידת הקונה בחלק מהתחייבות שנטל על עצמו.
 • הנ"ל מבקש לא לעשות שימוש במסמכים ובמידע אשר מסר למשרדו של השואל באותה תביעה.
 • דליפת מידע לידי נציג התובעת בתיק עלולה לסבך את העניינים מול צדדים שלישיים.

תשובת הוועדה:

כלל 16(א) (לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 (להלן: "כללי האתיקה") קובע, כדלקמן:
עורך דין לא יטפל נגד לקוח-

(א) בעניין או בקשר לעניין שטיפל בו למען לקוח.

(ב) בעניין אליו יש זיקה של ממש למידע שקיבל עורך הדין מאותו לקוח או מטעמו.

ב. כמו כן, כלל 14 (א) לכללי האתיקה קובע, כדלקמן:

"לא ייצג עורך דין לקוח, לא יקבל על עצמו לייצגו ולא ימשיך בייצוגו, אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו, בשל עניין אישי שלו, או בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לו כלפי אחר או בשל עומס עבודה או בשל סיבה דומה אחרת".

ג. בהחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' 114/03 שפורסמה בגיליון אתיקה מקצועית 12, מיום 20/1/2005, נקבע, כדלקמן
 "...על עורך הדין לשקול את מכלול העובדות בהתייחס לכללי האתיקה האוסרים על ניגוד אינטרסים או על טיפול נגד לקוח. לרבות הכללים האוסרים על שימוש במידע שהגיע אליו במסגרת הטיפול הקודם ועשוי לשמש אותו בטיפול הנוכחי".

ד. כלל 14(א) לכללים מורה לעורך הדין שחש כי אינו יכול לבצע את המשימה לה נדרש באופן יעיל ומקצועי, וקל וחומר ככל שקיום המשימה עלול להעמיד את חובת הנאמנות שלו בניגוד, לא לייצג לקוח, לא לקבל על עצמו לייצגו ולא להמשיך בייצוגו.

ה. מעיון בשאלתא ובתגובה לה ניכר כי בקשתו של השואל לייצג כעת את צד ג' בתביעה הכספית, מציבה אותו בניגוד עניינים ממשי, וזאת ניתן ללמוד אף מבקשתו לעשות שימוש במסמכים שקיבל בזמנו מהחוכר (הלקוח לשעבר), במסגרת הייצוג של צד ג' כנגד הלקוח לשעבר.

ו. מהאמור עולה כי הייצוג יהיה כרוך ומשולב בהחלטות או התנהלות קודמת, שבהן לשואל מידע שהתקבל תחת חיסיון מהלקוח לשעבר, בעת שייצג אותו בהליך המשפטי לביטול הסכם המכר במגרש.

ז. כלל 16 (א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 אוסר על טיפול נגד לקוח בעניין או בקשר לעניין בו למען אותו לקוח, ולחילופין בעניין אליו יש זיקה של ממש למידע שקיבל עורך הדין מאותו לקוח או מטעמו. ח. לאור האמור, חל איסור על השואל לייצג את צד ג' אשר תובע את החוכר ולהעביר כל מידע אשר קיבל מהחוכר בעת שייצג אותו בהליך לביטול הסכם המכר במגרש.

ט. המענה נתמך בהחלטת ועדה האתיקה הארצית מס' 11/04 שפורסמה בגיליון אתיקה מקצועית מס' 10 ביום 23/09/2004 במסגרתה נקבע, כדלקמן:

"במסגרת ייצוג חברת ביטוח ייצג עורך הדין מבטוח בתביעת נזיקין שהוגשה נגדו. המבטוח חתם לעורך הדין על יפוי כוח בכפוף לבדיקת הכיסוי הביטוחי שכן החברה טענה למצב של תת-ביטוח. מסיבות שאינן רלוונטיות לעניין הפסיק המבטוח את הייצוג ושכר את שירותיו של עורך דין אחר, וזה הגיש הודעת צד שלישי כנגד חברת הביטוח. השאלתא:

1. האם עורך הדין הראשון יכול להמשיך לייצג את חברת הביטוח כנגד המבטוח-לקוחו לשעבר?
2. האם עורך הדין הראשון יכול להשתמש במסמכים שניתנו בידיו על-ידי המבטוח-לקוחו לשעבר, נגדו? ההחלטה:

לשאלה הראשונה: לפי כלל 16(א) לכללי האתיקה עורך הדין הראשון אינו רשאי לייצג את חברת הביטוח כנגד לקוחו לשעבר, המבטוח.

לשאלה השנייה: אסור לעורך הדין למסור לחברת הביטוח או מטעמה, כל מידע ובכלל זה מסמכים שהתקבלו מהלקוח, בשעה שייצג אותו. [החלטה מספר את 11/04]

הערת העורכת:

1. מקרה זה ממחיש את חשיבותם של כללי ניגוד העניינים. כלל 16(א) לכללי האתיקה האוסר על ייצוג נגד לקוח לשעבר בעניין או בקשר לעניין שעורך הדין טיפל בו למען אותו לקוח בא להגן, בין היתר, על סודותיו של הלקוח לשעבר הנמצאים בידי עורך הדין. החשש הוא שעורך הדין יעשה שימוש במידע אותו קיבל מטעמו של הלקוח לשעבר ויפר בכך את חובת הסודיות. האיסור על ניגוד עניינים אינו תלוי בנזק - אין צורך להראות שהלקוח לשעבר אומנם יפגע - די בחשש.

2. העובדה שעורך הדין של חברת הביטוח יכול להשיג את אותם מסמכים דרך הליך הגילוי עדיין אינה מבטלת חובת הסודיות לפי כלל 19 לכללי האתיקה המונע מעורך הדין הראשון למסור לחברת הביטוח או מטעמה את המסמכים ואת זכותו של הלקוח לחסיון לפי סעיף 48 לפקודת הראיות המונע גילוי של המסמכים בהליך משפטי.

מס' החלטה: 561/24

פרסום עו"ד ביישומון "טלגרם"

עובדות השאלתא: האם רשאי עורך דין לפרסם עצמו בהתאם לכללי הלשכה באמצעות קבוצת 'טלגרם' שעוסקת בניתוח המצב הביטחוני בארץ ובמזרח התיכון? מדובר על קבוצת 'טלגרם' בעלת תפוצה רחבה, בה מנהל הקבוצה שולח הודעות בקבוצה באופן יומיומי וחלק מהודעות אלו הן פרסומות. בהינתן האמור, האם קיימת מניעה לפרסם באמצעות ה'טלגרם'?

תשובת הוועדה: בהתאם לסעיף 3(א)(5) לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001 (להלן: "כללי הפרסומת") אין מניעה לפרסם משרד עו"ד באתרי אינטרנט, רשתות חברתיות וביישומנים ייעודיים לעורכי דין ובתנאי שאלה אתרים מכובדים (בתנאים המפורטים בסעיף).

ועדת האתיקה הארצית אישרה בשנת 2015 גילוי דעת בנושא "פעילות עורכי דין ברשתות חברתיות" שהתפרסם בגיליון "אתיקה מקצועית" מס' 57. גילוי הדעת שריר וקיים גם כיום – ועולה בקנה אחד עם התיקון לכללי הפרסומת לאור האמור, בכל פרסום, על השואל לפעול בכפוף לכך שיישמרו כללי הפרסומת וכן האיסורים וההיתרים אותם קבעה ועדה זו בגילוי הדעת, לרבות נוסח הפרסום.

מס' החלטה: 555/24

אימות חתימת יורשים בתצהיר הסתלקות כאשר המאמת הינו יורש בעצמו

עובדות השאלתה: האם עו"ד רשאי לאמת חתימה של יורשים אחרים בתצהיר הסתלקות מירושה על פי דין, כאשר הוא עצמו אחד היורשים/המסתלקים, לאור החשש כי עו"ד שהוא יורש/מסתלק הינו בעל עניין אישי בתוצאת הפעולה המשפטית? למשל, כאשר ההסתלקות היא לטובת הורה ועו"ד מחתים את אחיו?

תשובת הוועדה: ראשית יצוין כי בעריכה ובאימות של תצהיר אין עורך הדין משמש רק כחותמת גומי. זוהי אומנם הצהרה מפי אותו אדם ועו"ד אף חותם ומאשר 'שתוכן תצהירו אמת', אך תפקידו של עורך הדין אינו מסתכם רק בהעלאת הדברים על הכתב, הוא הנותן לדברים גושפנקא וככזה עליו לוודא שהמצהיר מודע לתוכנו של התצהיר ולא להסתפק באזהרה הסתמית 'לומר את האמת אחרת תהא צפוי לעונשים הקבועים בחוק'. עורך הדין הוא ההופך את האינפורמציה הנמסרת לו לתצהיר ולכן חובה עליו למסור את התצהיר המוכן לעיון המצהיר ולוודא שהוא מבין ומסכים לכתוב, ורק לאחר שעשה כן יכול עורך הדין להזהיר כחוק ולהחתים את המצהיר. אחרי שהתצהיר הוכן, יש למסור למצהיר כדי שיעיין בו או לקראו באזניו, ואם התצהיר מכיל טענות משפטיות שאינן מובנות למצהיר, יש להסביר לו את הכתוב. רק אחרי שעורך-הדין השתכנע אישית שהמצהיר הבין את הכתוב, עליו להזהירו כחוק ולהחתים את המצהיר עליו, אם הלה מסכים לתכנו ומסכים לחתום, ולאחר מכן יאשר עורך-הדין בחתימתו שהזהיר את המצהיר ושהלה חתם בפניו.

כן יודגש כי אסור לעורך הדין להחתים אדם על תצהיר אם הוא יודע שהאמור בו אינו נכון. במקרה דנן כפי שפורט ע"י השואל בשאלתה, אין כל מניעה לאמת תצהיר של יורשים אחרים בתצהיר הסתלקות מירושה על פי דין, כאשר עו"ד בעצמו הוא אחד המסתלקים וכאשר ההסתלקות היא לטובת ההורה, אולם, ככל וההסתלקות היא לטובת עו"ד השואל ו/או לעו"ד השואל קיים אינטרס אישי בדבר, אזי קיימת מניעה.

מס' החלטה: 548/24

דרישת תשלום עבור העברת חומר ללקוח עבר

עובדות השאלתה: לקוח אשר טופל אצל עו"ד בעבר מבקש ממנו לקבל העתק מהמסמכים הנוגעים לטיפול שנעשה על ידי עורך הדין והשמורים אצל עורך הדין, מאז סיום הטיפול. האם מותר לעורך הדין לבקש תשלום עבור צילום החומר? ככל וכן, מתי ובאילו תנאים?

תשובת הוועדה:

א. כלל 2 לכללי לשכת עורכי הדין (שמירת חומר ארכיוני במשרדי עורכי דין), תשל"א-1971 (להלן: "כללי האתיקה") קובע, כדלקמן:

"כל עוד לא הוסכם אחרת בכתב בין עורך הדין לבין לקוחו, לא יהא עורך הדין חייב לשמור על החומר הארכיוני שלו יותר מחמש השנים הנמנות מיום סיום טיפולו של עורך הדין בעניין שמסר לו הלקוח או מיום סיום ההליכים המשפטיים בהם ייצג עורך הדין את הלקוח, לפי העניין."

ב. כלל 4 לכללי האתיקה קובע, כדלקמן:

"על אף האמור בסעיף 2 לא יבער עורך דין חומר ארכיוני אלא אם הציע לפני כן במכתב רשום שנשלח ללקוח או ליורשים, לפי הכתובת הידועה לעורך הדין באותה עת מהמסמכים שבידיו או הרשומה במנהל האוכלוסין לקבלו בחזרה, להעתיקו או לצלמו והלקוח או היורשים לא עשו אחד מאלה תוך המועד שנקבע בהצעה."

ג. לפי כלל 4 לכללי האתיקה, על אף האמור בכלל 2, לא יבער עורך דין חומר ארכיוני אלא אם כן הציע לפני כן במכתב רשום לקוח. ניתן לתת הודעה בכתב ללקוח, במכתב רשום או על ידי מסירה ביד שתאפשר על ידי הלקוח, במקביל ובו זמנית לחתימת ההסכם באשר לתקופה בה חייב עורך הדין לשמור על החומר הארכיוני, כי על פי הוראות כלל 4 מוצע בזה החומר הארכיוני ללקוח, בתום התקופה בה הוסכם כי עורך הדין חייב לשמור על החומר הארכיוני, ואם הוא לא יקבלו בחזרה, יעתיקו או יצלמו בתום אותה תקופה, יבוער החומר בתום התקופה.

ד. מהאמור עולה כי מדובר בחומר שמטבעו שייך ללקוח והשואל אינו רשאי להתנות את קבלת המסמכים בתשלום. יחד עם זאת, ככל ומדובר במסמכים שכבר נמסרו ללקוח או בפעולה שמצריכה עלות בלתי סבירה מטעמו של השואל, אזי אין מניעה לגבות על כך תשלום מהלקוח.

מס' החלטה: 542/24

חוסר תום לב בהגשת תלונה

התלונה: הנילון ייצג את בעלה לשעבר של המתלוננת בהליכים בבית המשפט לענייני משפחה. המתלוננת מעלה כנגד הנילון שלל טענות בהיבט המשמעותי. הנילון השיב כי המתלוננת כינתה אותו במקום ציבורי והומה אדם "רמאי, נוכל ושקרן". בגין אמירות אלה הנילון הגיש תביעת לשון הרע לבית משפט השלום. באותו מועד נערך דיון בבית המשפט לענייני משפחה, ובסיומו השכילו הצדדים להגיע להסכמות, גם בעניין תביעת לשון הרע, אשר קיבלו תוקף של פסק דין.

דא עקא, בעוד שהנילון הגיש בקשה להורות על דחיית התובענה (נוכח התנצלותה של הנתבעת בפני התובע במהלך הדיון), המתלוננת לא פנתה לוועדת האתיקה בבקשה לבטל את התלונה. ההפך הוא הנכון – המתלוננת מסרה כי היא עומדת על התלונה ודרשה למצות עם הנילון את הדין.

החלטת הוועדה: בנסיבות המפורטות ובכל הכבוד, ועדת האתיקה לא תסכים לשתף פעולה עם התנהגות חסרת תום לב זו ובוודאי שלא תיתן יד לביזיון פסק הדין שנתן תוקף להסכמות הצדדים. המתלוננת מבקשת לאחוז במקל בשני קצותיו, תוך שהיא עושה שימוש לא ראוי בתלונה שהגישה ודי בכך כדי להורות על גניזת התלונה. למעלה מן הצורך נציין כי גם לגופה של תלונה, לא מצאנו כי הוקמה תשתית ראייתית העולה כדי ביצוע עבירה אתית וכי בשיחה שניהלה המתלוננת עם השליח, שפעל לכאורה מטעם הנילון, לא מצאנו ראיה להתנהלות חריגה, ועל כן מורה הוועדה על גניזת התלונה.

מס' החלטה: 268/23

אי מתן מענה ראוי ללקוח העולה כדי פגיעה בכבוד המקצוע

התלונה: העובדות העולות מתלונה זו ומתלונות דומות שהוגשו כנגד הנילון, מלמדות על התנהלות באופן רשלני, תוך זלזול בלקוחות והיעלמות לתקופות ארוכות.

מקצוע עריכת הדין מושתת על יסודות של יושר, הגינות ונאמנות. עו"ד אשר פוגע ביסודות אלו אפילו למול לקוח בודד, פוגע בהתנהלותו זו באמון הציבור בכלל עורכי הדין.

ועדת האתיקה שמה למטרה ודגל להעלות את קרנו ואת שמו הטוב של עורך הדין בעיני הציבור והיא תנהג בחומרה כלפי עורכי דין המפרים את הכללים.

מושכלות ראשונים הם כי על עורך דין לייצג את לקוחותיו בהתאם להוראות החוק והכללים כמו גם ניהול התיק ועדכון הלקוח אודות התקדמות התיק בהתאם לכללי האתיקה של עורכי דין. כפי שכבר נפסק:

"על עורך הדין לעמוד בלוח זמנים, והדברים אמורים הן בכל הקשור למגבלות זמן שנקבעו בחוק והן בנוגע למגבלות זמן הקבועות בהוראות שנותן הלקוח לעורך-דינו. כך, למשל, חייב עורך-דין להזהיר את לקוחו לגבי תקופת התיישנות של התביעה שבידו, ובמיוחד כאשר קיימת תקופת התיישנות מיוחדת... על עורך הדין מוטלת החובה להכין כראוי את התביעה ולפעול בהתאם לסדרי הדין, להופיע כנדרש בבתי המשפט ולנהל את הדיונים שם כראוי. כך, למשל, יחויב עורך-דין ברשלנות, אם בשל רשלנותו לא הופיע עד מרכזי בפרשת התביעה ובשל כך הפסיד הלקוח במשפט (reece (1821 v. Righy), או אם ייעץ ללקוח לגשת לערעור, בעוד אשר כל עו"ד סביר היה קובע כי במקרה זה אין סיכוי להצלחה". הנילון בתגובתו מציג מצג לפיו פעל עבור לקוחו, מבלי לתמוך טענותיו באסמכתאות, על אף שנדרש מפורשות לעשות כן. המתלונן מצידו הציג ראיות התומכות בטענותיו לרבות מעבר לקבל שירות משפטי מעו"ד אחר ותשלום נוסף של שכ"ט. בהינתן האמור סברה הוועדה כי התנהגות הנילון פוגעת בכבוד המקצוע ואינה הולמת את מקצוע עריכת הדין. אי לכך הוחלט להעמיד את הנילון לדין.

מס' החלטה: 215/23

תגובה לתלונה בוועדות האתיקה

התלונה: המתלוננת התקשרה עם הנילונה לצורך קבלת טיפול משפטי הכולל העברת זכויות במגרש.

לטענת המתלוננת, בשל מחדלי הנילונה, העסקה לא הסתיימה ברישום הזכויות.

הנילונה הגישה תגובה מפורטת ממנה עולה תמונה שונה בתכלית מזו שתוארה בתלונה.

נוכח הפער בין העובדות המפורטות בתלונה לבין העובדות המפורטות בתגובה, התבקשה התייחסות המתלוננת לתגובת הנילונה.

המתלוננת הגישה תגובה כללית שלא כללה התייחסות לעובדות שפורטו בתלונה, על אף שנדרשה מפורשות לעשות כן. בנסיבות אלה, הוועדה מורה על גניזת התלונה, זאת בהעדר תשתית ראייתית לביצוע עבירה אתית.

מס' החלטה: 22/24

היתר להמשיך ייצוג כאשר עולה טענה לניגוד עניינים

התלונה: המתלוננת טוענת כי הגיעה לפגישת ייעוץ במשרדו של הנילון ביום 11.6.23 לעניין מימוש זכויותיה בעיזבון הוריה הכולל נחלה משפחתית, מספר דירות וכ- 6.5 מיליון ₪. לטענתה, בפגישה פרטה בפני הנילון פרטים אישיים וכלכליים רגישים שלה ובתום הפגישה לאחר שהנילון שלח אליה הצעת מחיר שהייתה גבוהה בעיניה, החליטה שלא ליטול את הייצוג.

בהמשך, בחודש אפריל 2024, הגישו אחי המתלוננת נגדה, תביעה לפירוק שיתוף בכלל נכסי העיזבון. המתלוננת בכתב ההגנה הסכימה עקרונית לפירוק השיתוף אולם ביקשה לפרק השיתוף בעין ועיקר בקשתה כי הזכויות במשק יועברו על שמה. ביום 2.12.24 התפטר עו"ד שייצג את האחים בהליך המשפטי והנילון נטל את הייצוג תחתיו.

עם היוודע דבר הייצוג למתלוננת פנתה היא לנילון, טענה כי מדובר בניגוד עניינים מובהק ודרשה התפטרותו. בחלוף 3 ימים, טרם השיב לה הנילון, הוגשה התלונה דנן.

בשל המחלוקת בעניין שאלת הייצוג והצורך בהמשך ייצוג בהליך המשפטי, נדרשה הוועדה לדון בתלונה בנוהל דחוף. הנילון הגיש תגובה מטעמו, במסגרתה טען, בין היתר, כי הוא פועל כעורך דין עצמאי שנים ארוכות, מנהל עשרות פגישות יעוץ בשנה, פגישה ראשונית אינה מתועדת ואין לו יכולת לזכור כל פגישה. לאחר קבלת התלונה, איתר את

טיוטת הצעת הסכם שכ"ט ששלח בעבר למתלוננת, שלא קיבלה את ההצעה ושירותי הנילון לא נשכרו על ידה. עוד טען הנילון כי אין כל מידע רגיש ומיוחד הכרוך והקשור בתביעה לפירוק שיתוף באיזון הנכסים בין היורשים, מה גם שנכסי העיזבון כוללים מסת נכסים המאפשרת איזון הנכסים בין הצדדים בעין ללא צורך הכנסת הון חיצוני לנכסי העיזבון. מעבר לכך, התובענה הוגשה לפני כ- 8 חודשים וכבר הוגש כתב הגנה, נוהל דיון, התמנה מומחה מטעם ביהמ"ש לאמוד את שווי נכסי העיזבון. הגרסאות העובדתיות נטענו לפני ביהמ"ש והחלפת הייצוג תימשך בהתאם לאלו הנילון הוסיף וטען כי יש בקבלת הדרישה פגיעה קניינית קשה במשלח ידם של עורכי הדין. בעיקר בנושאי התמחות ייחודיים בהם מספר עורכי הדין המתמחים מוגדר ומוגבל, כגון פירוק שיתוף בנחלות, קבלת טענות המתלוננת תאפשר לבעל דין לפעול בחוסר תום לב, לקבוע פגישות ייעוץ במספר משרדי עורכי דין המובילים בתחום ובכך למנוע מעורך הדין לייצג את הצד האחר מבלי שקיים הלכה למעשה כל ניגוד עניינים.

מכל מקום הודיע הנילון כי במקרה בו הוועדה תקבע כי קיים ניגוד עניינים בייצוג האחים בתביעה, הנילון יודיע לביהמ"ש על הפסקת הייצוג.

לאחר עיון בתלונה ובתגובה ולאחר שהוועדה פנתה למלינה לקבל את הקלטת השיחה נשוא התלונה וזו סרבה תוך שהיא מביעה חשש שההקלטה תשמש נגדה בהליך המשפטי המנוהל, החליטה הוועדה כדלהלן:

הכללים אוסרים על עו"ד לייצג צד אחד כאשר קיים חשש סביר לכך שייצוג זה יפגע בצד השני בשל ניגוד עניינים. במקרה זה, אם הנילון נחשף במהלך הפגישה למידע שעשוי להעניק יתרון לאחים בתביעה נגד המתלוננת, אזי יש כאן ניגוד עניינים ברור. עם זאת, ללא ראיות מוצקות להתרחשות הדברים בפגישה, קשה לקבוע מסקנה חד משמעית. הנילון מצידו טוען כי לא התנהל כל דיון מהותי. ההקלטה, שהמתלוננת טוענת שיש ברשותה, יכולה הייתה לשמש הוכחה מכרעת לטענותיה. סירובה לחשוף את ההקלטה פוגע באמינות טענותיה ויכול להתפרש כמעורר ספק. במצב דברים זה אין בידי הוועדה את היכולת להכריע הלכה למעשה בשאלה - האם במסגרת פגישת הייעוץ הראשונית נחשף הנילון למידע 'רגיש וסודי', אם לאו. המדובר 'במילה נגד מילה' ומבלי שתיחשף ההקלטה ובהיעדר ממצאים אובייקטיביים אחרים, אין בידי הוועדה לאסור המשך הייצוג.

בהתבסס על העובדות בתלונה ובתגובה, ובהיעדר ההקלטה שביכולתה לאשש את הטענות, לא ניתן כאמור לקבוע בוודאות כי קיים ניגוד עניינים. עמדות הצדדים באשר להיקף המידע שנמסר במהלך הפגישה סותרות, ולוועדה אין היכולת לבדוק את הטענות הסותרות.

בנסיבות אלו מצאה הוועדה לקבוע כי יש להורות על גניזת התלונה, מבלי למנוע מהנילון את המשך ייצוג האחים, כאשר מצופה מהנילון לבחון עם עצמו - האם לא נחשף למידע 'סודי' / רגיש' העשוי ליצור ניגוד עניינים שיש בו כדי לאסור את המשך הייצוג ובהתאם לפעול באופן ראוי תוך שהוא מבין את השלכות מעשיו, ככל ובעתיד תתקבלנה ראיות על פעולה בניגוד עניינים (בפרט כאשר לטענת המתלוננת בידה הקלטה מלאה של הפגישה שנערכה).
מס' החלטה: 333/24

ועדת האתיקה במחוז ירושלים

הסרת חיסיון עו"ד - לקוח

עובדות השאלתה: השואל התבקש ע"י משטרת ישראל להגיע למסור עדות בנוגע לאחד מלקוחות המשרד אשר השואל היה שותף בייצוגו בעבר.

שאלותיו הן כדלקמן:

1. האם במקרה בו הלקוחה לא הסירה את חיסיון עו"ד - לקוח העומד לזכותה, האם הוא רשאי לענות לחוקרי המשטרה בנוגע לנושאים הקשורים בייצוגה או שמא הדברים חוסים תחת חיסיון עו"ד לקוח?
2. האם בית המשפט רשאי להסיר את החיסיון כאשר מדובר בחשד לביצוע עבירות הונאה כלכלית?
3. האם יש גוף אחר, למשל, פרקליטות המדינה או לשכת עורכי הדין אשר רשאים להסיר את החיסיון?

תשובת הוועדה: לשאלה הראשונה, השואל הופנה לסעיף 90 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961, על פיו יש חיסיון על דברים ומסמכים שהוחלפו בין לקוח לעורך דינו בנוגע לשירות המקצועי אשר ניתן ללקוח ועל כן אסור לו להשיב על דברים שיש עליהם חיסיון מוחלט.

לשאלה השנייה, השיבה הוועדה כי זו לא שאלה בדבר התנהגות עתידית של השואל ולכן אין להשיב על השאלה האם לבית המשפט יש סמכות להורות על הסרת החיסיון. שאלת סמכות בית המשפט שייכת לדין המהותי ואינה עניין של דיני האתיקה המקצועית.

לשאלה השלישית, השיבה הוועדה כי רק לקוח יכול לוותר על זכותו לחיסיון ולא אף גורם אחר, שכן החיסיון הוא מוחלט השואל הופנה לפסק הדין בעניין רע"פ 751/15 יצחק אברג'יל נגד ועדת האתיקה הארצית מיום 9.12.15, במסגרתו ניתנה התייחסות לשאלה באילו מקרים חל החיסיון ובאילו מקרים החיסיון אינו חל.

מס' החלטה: את/330/24

חיסיון עו"ד - לקוח

עובדות השאלתה: הפונה זומנה להעיד בתיק המתנהל בבית משפט לענייני משפחה, זאת לבקשת לקוחה לשעבר הפונה מציינת כי בשנת 2018 מונתה ע"י הלשכה לסיוע משפטי לייצג אישה במסגרת הליך גירושין.

לאחר הליך ארוך, כאשר האישה שוהה במקלט לנשים מוכות ומקבלת ייעוץ משפטי מהפונה ואף מלווה ע"י עוה"ד של המקלט – הגיעו הצדדים להסדר כולל בדיון שהתקיים בפני בית המשפט, במהלכו אף תוקנו מספר סעיפים בהסכם, אשר נחתם ע"י הצדדים ואושר ע"י בית המשפט.

הפונה קיבלה זימון למתן עדות בביהמ"ש במסגרת הליך לביטול הסכם שהגישה האישה.

לאישה טענות שונות כלפי הפונה, אולם בין יתר טענותיה טענה האישה כי היא

יצאה ונכנסה לאשפוזים פסיכיאטריים ולכן לטענתה לא הייתה כשירה לחתום באותה העת על ההסכם.

השאלות:

1. לאור טענת האישה, האם הפונה רשאית להעיד כאשר ישנה שאלה בדבר כשירותה של האישה, ולא ידוע לפונה אם האישה כשירה כיום לוותר על החיסיון.
2. ככל ועל הפונה להעיד - מהו היקף העדות שעליה למסור? האם ויתורה של האישה יכול להיות כולל וגורף, לאור מצבה דאז ואולי אף כיום?

תשובת הוועדה: חל חיסיון מוחלט על דברים ומסמכים שהוחלפו בין לקוח לעורך דינו בנוגע לשירות המקצועי שניתן ללקוח ורק הלקוח יכול לוותר על החיסיון הזה.

למיטב הבנת ועדת האתיקה, השאלה היא האם הפונה יכולה להסתפק בויתור על החיסיון שתביע הלקוחה שזימנה את הפונה להעיד, מקום בו קיימת טענה שלה שהיא חתמה על ההסכם ללא הבנתה את המצב בשל העדר כשירותה התשובה לשאלה זו אינה מצויה לפתחה של ועדת האתיקה. אם הלקוחה כשירה – היא יכולה לוותר על החיסיון, וככל שהיא מוותרת, הפונה רשאית להעיד על המסמכים והדברים שהוחלפו ביניהן במסגרת השירות המקצועי שהעניקה הפונה ללקוחה. אם הלקוחה אינה כשירה, אזי היא גם לא כשירה לוותר על החיסיון. בשאלת הכשירות אין לוועדת האתיקה כלים להביע עמדתה ועל בית המשפט להכריע בעניין זה.

מס' החלטה: את/275/24

חשיפת מידע פיננסי אודות הלקוח על מנת להבטיח תשלום חוב

עובדות השאלת: משרד השואל ייצג לקוח בשורה של תיקים בענייני רכוש. בין השאר, ייצג את הלקוח בהליך בורות בבית דין לממונות, ואת אשת הלקוח בגביית דמי שימוש מאחיה אשר התגורר בנכס בבעלותה. בין הלקוח לבין השואל שררו יחסים חבריים, במסגרתם אף הלווה השואל ללקוח כספים שונים, כנגדם קיבל שטרות. אגב ייצוגו של השואל בהליכים השונים, זכה הלקוח בסכומי כסף משמעותיים בסך מאות אלפי שקלים. לאחר קבלת פסק הבוררות שזיכה את הלקוח בכסף רב, השטרות חוללו, שכר הטרחה לא שולם ויחסי הצדדים נגדעו. השואל תבע את שכר טרחתו ואת ביצוע השטרות, ופתח תיק הוצאה לפועל כנגד הלקוח. הלקוח פנה להליך פשיטת רגל. השואל טוען כי הלקוח הבריח שורה ארוכה של נכסים בבעלותו ובבעלות אשתו, אשר יש בהם כדי לכסות את חובותיו. שאלתו היא, האם מותר לעורך דין לחשוף את פסק הדין המזכה ולחשוף מידע פיננסי נוסף שיש ברשותו אודות הלקוח ואשתו, על מנת להבטיח את תשלום החוב?

תשובת הוועדה: מותר לחשוף את פסק הדין המזכה. יחד עם זאת, אם אין לשואל סכסוך שכר טרחה עם אשת החייב שמצוי בהליכי פש"ר, אזי אין לחשוף מידע שקיבל ממנה בנוגע לענייניה והייצוג שלה בלבד. כמו כן, אם השואל קיבל מהאישה מידע לגבי הלקוח, בזמן שייצג אותם בעניין משותף, מותר להשתמש במידע זה במסגרת פעולתו לטובת האינטרס האישי הכשר של השואל כנגד הלקוח.

מס' החלטה: את/24/281

מענה לפניות בשמו של היזם

עובדות השאלת: הפונה מייצג חברה יזמית/קבלנית, ובמסגרת זו הוא עורך את חוזה המכר מול הדיירים. מספר שנים לאחר חתימת חוזה המכר, הועלו טענות מצד מספר דיירים כנגד היזם, הנוגעות לאי ידיעתם ביחס לתשלום כלשהו הרשום בחוזה. הפונה השיב לשאלות שהופנו ליזם, כאשר כלל טענות הדיירים הוכחו מצידי. לאחר מספר שנים, הגיעו פניות דומות והפעם נטעו גם כלפי הפונה עצמו, כמי שערך את הסכמי המכר בעבר. שאלתו היא, האם הוא רשאי להמשיך ולהשיב גם בשם הלקוח לפניות הדיירים הנ"ל?

תשובת הוועדה: על הפונה לבחון את מכלול העובדות הנוגעות למהות הטענות, וככל שאין ניגוד עניינים או פוטנציאל לניגוד עניינים – אזי אין מניעה כי הפונה ישיב בשמו ובשם הלקוח.

מס' החלטה: את/24/274

הפרת חיסיון עו"ד-לקוח לשם טיהור שמו של עורך הדין

עובדות השאלת: הפונה ייצג לקוח בהליך משפטי, במסגרתו נתבע הלקוח ביחד עם נתבעים נוספים. בתחילת הדרך, היה שיתוף פעולה בין הלקוח לבין קבוצת הנתבעים, המיוצגת על ידי עורך דין אחר, ונוסח כתב ההגנה הועבר על ידי לקוחו של הפונה לקבוצת הנתבעים שאישרה את הנוסח. לאחרונה, לאור סכסוך שנוצר בין הלקוח לבין קבוצת הנתבעים, ביקש לקוחו של הפונה לשנות את גרסתו בהליך, ופנה לייצוג חלופי. במסגרת מסמך שהגיש לבית המשפט, הציג הלקוח מצג שווא שמא הפונה הגיש כתב הגנה בשמו, זאת ללא ידיעתו ואישורו. הפונה מבקש להתגונן מפני האשמות שווא אלו, ומבקש לברר האם מותר לו להפר את חובת החיסיון ללקוחו על מנת לטהר את שמו.

תשובת הוועדה: אם ברצון הפונה להגיש תביעה נגד הלקוח לשעבר, לאור הפגיעה בשמו הטוב, ולטעון בתביעה כי הלקוח לשעבר לא כתב אמת בכתב ההגנה המתוקן והשמיץ את הפונה, הדבר אפשרי (אין בכך הבעת עמדה לגבי הסיכוי של התביעה להתקבל לאור הגנות המצויות בחוק איסור לשון הרע לדברים הכתובים בכתבי טענות המוגשים לבית המשפט).

כמו כן, אין לחשוף בפני עורך הדין של הנתבעים האחרים את תגובת הפונה לדברים שכתב הלקוח לשעבר, אלא לציין בפניו כי אם הפונה יזמן לבית המשפט להעיד וביהמ"ש יקבע כי עליו להעיד, הוא יוכל למסור את דבריו ותגובתו לעובדות שנכתבו בכתב ההגנה המתוקן שהגיש הלקוח לבית המשפט, אולם הדברים שיחשוף בעניין זה יהיו במינימום הנדרש להגנת שמו הטוב ותו לא, ובטרם יעשה כן עליו להודיע זאת ללקוחו לשעבר.

מס' החלטה: את/24/304

ועדת האתיקה במחוז מרכז

הכללת סעיף פיצוי מוסכם בהסכם שכר טרחה בגין הגשת תלונה

עובדות השאלתה: עוה"ד הפונה שואל האם מותר לכתוב בהסכם שכר טרחה של עורך דין - לקוח סעיף לפיו אם הלקוח יבחר להגיש תלונה כנגד עורך הדין ללשכת עורכי הדין והתלונה תימצא בלתי מוצדקת או שעורך הדין ימצא זכאי לאחר בירורה - אזי הלקוח מחויב לפיצוי מוסכם של 5,000 ₪ וזאת בנוסף לכל סעד שעורך הדין יכול לתבוע לפי כל דין.

תשובת הוועדה:

ככלל, ועדת האתיקה אינה נוהגת להתערב בהסכמי ההתקשרות של עורכי הדין עם לקוחותיהם ובהסכמות בין הצדדים. הוועדה אינה בוחנת את התיק לגופו, ואינה יכולה להעריך את הסיכונים הקיימים בתיק, את מערכת היחסים בין עוה"ד ללקוח, היכרות מוקדמת, מורכבות ההליכים ועוד.

הוועדה סבורה כי על עורך הדין לשמור על הנאמנות והמסירות ללקוח, ואינה רואה בעין יפה תניות בהסכמים אשר עלולות לייצר לעוה"ד תמריץ שלילי באשר לאופן הטיפול בתיק ויחסו ללקוח. הזכות להגיש תלונה ללשכת עורכי הדין הנה זכות המוקנית בחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961, ותניה הפוטרת את עוה"ד מפני נקיטת הליכים משמעותיים נגדו עשויה לעלות כדי ניגוד אינטרסים לפי כלל 14(א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986. ואולם, יובהר כי הסמכות לבטל תניות בהסכמי שכר טרחה הנה של בית משפט ולא של ועדת האתיקה.

מספר החלטה: את/24/359

ניהול משרד בעת השעיה

עובדות השאלתה: עוה"ד הפונה עתיד להימצא בהשעיה קצרה והוא מעוניין לדעת אילו פעולות אדמיניסטרטיביות הוא רשאי לבצע כמנהל משרד בתקופה זו.

תשובת הוועדה: סעיף 20 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961 קובע את הפעולות אשר יוחדו לעורכי דין ובכלל זה ייצוג בפני ערכאות, עריכת מסמכים בעלי אופי משפטי, מתן ייעוץ וחיווי דעת משפטיים. הפונה הופנה להחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' את/22/282 שפורסמה בגיליון "אתיקה מקצועית" מס' 75, ולפיה

"...ככל שבמשרד המוחזק באמצעות עוסק מורשה מועסקים עורכי דין נוספים, יש לאפשר את המשך פעילות המשרד בכפוף להצהרת עו"ד המושעה לפיה מתחייב שלא לעסוק במקצוע, לא להיות מעורב בפעילות השוטפת של המשרד ולא להשתתף בהכנסותיו, וזאת לאורך כל תקופת השעייתו. כמו כן, יש לשקול מינוי גורם ניהולי של אחד מעו"ד הבכירים במשרד שיטתן מענה בסוגיות קצה, באופן שיאפשר לעורכי הדין השכירים להמשיך בעיסוקם במשרד. באשר לסוגיית הזרמת ההון, הרציונל העומד בין היתר בבסיס הוראות סעיף 59 לחוק הינו למנוע מעו"ד מושעה ליהנות מפירות העיסוק במקצוע, לרבות כל חלק מרווחי החברה או כל זכות אחרת הקיימת לו כחבר בחברה, על אחת כמה וכמה כאשר הינו אחד מבעליה. משכך, אין למנוע מעו"ד מושעה להזרים הון לחברה באופן שיאפשר לה להמשיך את פעילותה העסקית, ובלבד שלא יהנה מפירות פעילותה בתקופת השעייתו. יחד עם זאת, מוצע להתנות זאת בקבלת הצהרה חשבונאית באשר לנחיצות הזרמת ההון לחברה. לפיכך, על עורכי הדין המושעים להימנע מכל פעולה אשר מהווה או עשויה להוות עבירה אתית באופן הנוגד את חוק לשכת עורכי הדין והכללים שהותקנו מכוחו."

זאת ועוד, בהתאם לסעיף 59 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961 העסקה במשרד עורכי דין של עו"ד אשר הושעה כפופה להיתר מלשכת עורכי הדין, וזאת גם כאשר מדובר בעניינים שאינם משפטיים. לפיכך, עו"ד המצוי בהשעיה, אינו רשאי לבצע עבודה על דרך קבע במשרד עריכת דין ללא היתר.

ככל שאין מנוס מפני הגעה למשרד לצורך ביצוע פעולות שלא יוחדו לעורכי דין לפי סעיף 20 לעיל, הרי שיש לתחום את ההגעה לצורך ביצוע הפעולה האמורה בלבד ולהקפיד כי בזמן זה לא יפגוש לקוחות וזאת עד לתום תקופת ההשעיה.

מספר החלטה: את/24/356

הסדר למתן שירותים משפטיים בתעריף מוזל

עובדות השאלתה: עוה"ד הפונה מעוניין להעניק שירותים משפטיים לחברי קבוצה המעוניינים בהוצאת רישיון נשק, ולטובת העניין מוכן להציע שירותים תמורת שכר טרחה מוזל. מנהלי הקבוצה מבקשים כי עוה"ד הפונה ישלם עבור הפרסום מטעמו בקרב חברי הקבוצה.

עוה"ד הפונה שואל האם הוא רשאי לציין בחוזה ההתקשרות כי תינתן הנחה בשכר הטרחה ואת שיעור ההנחה, והאם ניתן לחשב את התשלום למנהלי הקבוצה בהתאם למספר הפניות שיגיעו אליו בעקבות הפרסום.

תשובת הוועדה: אין מניעה כי עו"ד יגיע להסכם עם ארגון לפיו הוא ייתן שירות משפטי לחברי הארגון בתעריף מוזל. ואולם, הסכם כאמור נדרש לעמוד בכלל 11ב(א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 ואל לו לכלול הפניה של לקוחות תמורת תשלום על ידי גורם שהוא אינו עורך דין. לפיכך, לא ניתן לאשר פרקטיקה של קבלת לקוחות תמורת תשלום, לעניין זה הפונה הופנה להחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' את/329/14 שפורסמה בגיליון "אתיקה מקצועית" מס' 57 המצ"ב, ולפיה:

"החלטה"

- א. על ההסדר בין עורך הדין לוועד הגמלאים לעמוד בהוראות כלל 11 לכללי האתיקה.
- ב. על השירות להינתן במלואו במשרד עורך הדין, ללא שימוש במתקני הארגון ובמשרדיו.
- ג. התשלום עבור השירות יועבר על ידי הלקוח במישרין לעורך הדין, ללא כל מעורבות כספית מצידו של הארגון.
- ד. לא תתבצע כל התחשבנות כספית בין עורך הדין ובין הארגון מכל סוג שהוא, בהקשר של הסדר זה.
- ה. ההודעה על ההסדר תימסר אך ורק על ידי הארגון לחבריו באופן ובדרך בהם נוהג הארגון להודיע לחבריו על הסדרים צרכניים מסוג זה, וללא מעורבות מצידו של עורך הדין. אין לציין בהודעה את פרטי עורך הדין, לרבות שמו, אלא יש להודיע לחברי הארגון כי עליהם לפנות לארגון לקבלת פרטי עורך הדין.
- ו. נאסרת פניה של עורך הדין עצמו לחברי הארגון, ותשומת ליבו של עורך הדין לאיסור השידול הקבוע.

הפונה הופנה גם להחלטה מס' את/141/20 שפורסמה בגיליון מס' 71 על פיה: **"...ולפי כלל 11 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 חל איסור על עורך דין להעניק שירות משפטי ללקוח שהפנה אליו גוף שאינו עורך דין. מהאמור לעיל עולה, כי עורך דין אינו יכול לייסד חברה למימון זכויות כדי לבצע פעולות משפטיות, ולעבוד בה כשכיר ולהיות בעל שליטה."** מספר החלטה: את/325/24

ייצוג נגד לקוח לשעבר של עורך דין אחר במחלקה

עובדות השאלתה: עוה"ד הפונה משמש כראש צוות ליטיגציה של מחלקה משפטית המעניקה ייעוץ משפטי לחברות שונות.

הצוות החל לטפל לאחרונה בהפחתת חיובי ארנונה שהשיתה אחת העיריות על חברה להם הם מייצגים (להלן: **"החברה"**). במסגרת הטיפול והפחתת החיוב, ייתכן שיהא צורך לנקוט הליכים נגד השוכרת של הנכס (להלן: **"השוכרת"**). אחד מעורכי הדין בצוות של הפונה (להלן: **"עוה"ד העובר"**) ייצג עד לאחרונה את השוכרת בענייניה השוטפים מול העירייה, אך הפסיק את הייצוג כאשר החל לעבוד בצוות של הפונה. עוה"ד הפונה שואל האם הוא והצוות רשאים לייצג את החברה בהליכים נגד השוכרת בגין חיובי הארנונה.

תשובת הוועדה: כלל 16(א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 קובע: **איסור על טיפול נגד לקוח**

16. (א) עורך דין לא יטפל נגד לקוח –

(1) בענין או בקשר לענין שטיפל בו למען אותו לקוח;

(2) בענין אליו יש זיקה של ממש למידע שקיבל עורך הדין מאותו לקוח או מטעמו.

בענייננו, מדובר בטיפול משפטי נגד השוכרת באותו עניין ממש שבו ניתן הייעוץ משפטי – חיובי ארנונה מול העירייה. מובן כי עוה"ד העובר שטען קודם כי השוכרת אינה אחראית לחיובי הארנונה, אינו יכול לטעון כעת כי החבות היא עליה והוא עצמו אינו רשאי לייצג נגד השוכרת מכוח כלל 16(א) הנ"ל.

השאלתה מעוררת למעשה את שאלת ה"חומות הסיניות" והאפשרות כי המחלקה המשפטית תמשיך לייצג באמצעות יתר חברי הצוות, גם כאשר עוה"ד העובר מועסק בה. ועדת האתיקה הארצית עסקה בסוגיית החומות הסיניות וקבעה

שכל מקרה ייבחן בנסיבותיו, ר' החלטה מס' את/88/17 שפורסמה בגיליון "אתיקה מקצועית" מס' 66. בהסתמך על הנחיית ועדת האתיקה הארצית, ובשים לב שהמחלקה המשפטית מונה כעשרה עורכי דין בלבד, סבורה הוועדה כי לא ניתן לייצר הפרדה מוחלטת בין עורכי הדין, וקיים חשש ממשי כי תהיה זליגה של המידע שהתקבל אצל עוה"ד העובר בנוגע לשוכרת. לפיכך, ללא הסכמת הלקוח לשעבר, לא תוכל המחלקה המשפטית לייצג בסכסוך מול השוכרת.

מספר החלטה: את/295/24

ייצוג לקוח קבוע נגד בת זוג לאחר שעוה"ד סיפק לה שירותים משפטיים

עובדות השאלתה: עוה"ד הפונה ייצג את בת הזוג של לקוח קבוע בסכסוך משפחתי הנוגע לנכסים שונים אשר ירשה מהוריה, ובפרט נכסים המצויים באיו"ש. הנ"ל לא שילמה לו שכ"ט ובהמשך ניתקה עמו קשר. בחלוף השנים, הלקוח הקבוע ובת זוגו נפרדו וכעת עתיד להתקיים הליך פירוק שיתוף בנכסים של בני הזוג, לרבות הנכסים המצויים באיו"ש אותם ירשה מאביה.

עוה"ד הפונה שואל האם הוא רשאי לייצג את הלקוח הקבוע בהליך פירוק השיתוף מול בת הזוג לגבי הנכסים השונים, וככל שיש מניעה לייצג בנכסים המצויים באיו"ש, האם הוא רשאי לטפל ביתר הנכסים.

תשובת הוועדה: הסיטואציה המתוארת בשאלתה, ייצוג הלקוח הקבוע נגד לקוחה לשעבר בהליך פירוק שיתוף בנוגע לנכסים לגביהם ייצג אותה בעבר, נכנסת לגדרי כלל 16(א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986. הקובע:

איסור על טיפול נגד לקוח

16. (א) עורך דין לא יטפל נגד לקוח -

(1) בענין או בקשר לענין שטיפל בו למען אותו לקוח;

(2) בענין אליו יש זיקה של ממש למידע שקיבל עורך הדין מאותו לקוח או מטעמו.

(ב) הועד המחוזי, או מי שהוא הסמיכו לכך, רשאי להחליט, לפי פניית עורך דין, כי מתן חוות דעת או קיום התייעצות גרידא, או פעולה במקרה פלוגי, לא היה בהם משום טיפול בענין למען לקוח, או כי מידע מסויים אין לו זיקה של ממש לענין, או כי אין במידע שהתקבל כדי למנוע מעורך הדין לטפל בענין, ובלבד שהחלטה כאמור תינתן לפני שעורך הדין יקבל על עצמו את הטיפול בענין האמור.

במצב זה, ככל שעוה"ד הפונה עומד על ייצוג הלקוח הקבוע נגד בת הזוג, הוא רשאי לפנות לוועד המחוז בבקשה למתן היתר בהתאם לסעיף 16(ב) דלעיל, או לחילופין לקבל את הסכמתה של בת הזוג לייצוג נגדה, בהתאם להחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' את/121/13 שפורסמה בגיליון "אתיקה מקצועית" מס' 52.

משביקש הפונה להבהיר האם הוא רשאי לייצג בענין יתר הנכסים, הבהירה הוועדה כי בהתאם לאמור בפנייתו התבקש הייצוג של הלקוח הקבוע נגד זוגתו הן בענין הנכסים אותם ירשה מאביה באיו"ש והן בנכסים אחרים. הואיל וישנה זיקה לייצוג קודם שניתן לה לפחות לגבי חלק מן הנכסים, הרי שההבחנה המבוקשת אינה עולה בקנה אחד עם הרציונל של כלל 16(א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986. עם זאת, ככל שהפונה מעוניין לייצג את הלקוח בהליך ספציפי, הוא רשאי לפנות ולפרט את מהות ההליך והנכס ומדוע הוא מתנהל בנפרד מיתר ההליכים והוועדה תשקול את הייצוג הנ"ל.

מספר החלטה: את/505/24

ייצוג לקוח לאחר שהוגשה נגדו תביעה לתשלום שכר טרחה

עובדות השאלתה: עוה"ד הפונה ייצג לקוח בהליכים שונים לרבות ייצוג בתביעת לשון הרע ואח'. הלקוח נותר חייב שכר טרחה לפונה בגין חלק מההליכים ועוה"ד הפונה הגיש נגדו תביעה כספית לתשלום שכר הטרחה. הלקוח מעוניין כי עוה"ד הפונה ימשיך לייצגו בתביעת לשון הרע שתלויה ועומדת וששכר הטרחה בגינה שולם זה מכבר. עוה"ד הפונה שואל כיצד עליו לפעול כאשר התביעה הכספית נגד הלקוח ממשיכה להתברר.

תשובת הוועדה: כלל 13 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 קובע:

13. (א) קיבל עורך דין ענין לטיפול, אינו רשאי להפסיק את הטיפול בו אלא אם כן נתגלעו חילוקי דעות בינו ובין לקוחו בנוגע לאופן הטיפול, או שנוצרה מניעה מבחינה חוקית או מבחינת האתיקה המקצועית, או בשל אי תשלום שכר טרחה והוצאות, או מחמת סיבה אחרת המצדיקה את הפסקת הטיפול.

(ב) החליט עורך דין להפסיק טיפול בענין לפני סיומו, יתן, ללא דיחוי, הודעה על כך ללקוחו, וחובה עליו, במידת האפשר, להפסיק את הטיפול באופן שלא יפגע בעניניו של לקוחו.

(ג) היה ענין תלוי ועומד לפני בית המשפט, לא יפסיק עורך דין לייצג את לקוחו אלא בכפוף להוראות כל חיקוק.

על פניו, הנסיבות שתוארו בפנייה שהובילו להגשת תביעה כספית נגד הלקוח עולות כדי משבר אמון בין עוה"ד ללקוח, ומשכך ישנו קושי להמשיך ולייצג בנאמנות ובמסירות את הלקוח בהליך הנוסף. בהתאם לכלל 14(א) לכללי האתיקה, לא ייצג עורך דין לקוח, ולא ימשיך בייצוגו, אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו לרבות בשל עניין אישי או מקצועי שלו.

ככל שעוה"ד הפונה מעוניין להתפטר מייצוג הלקוח בשל התקיימות אחת העילות המנויות בכלל 13(א) דלעיל או יותר (לרבות: אי תשלום שכר טרחה והוצאות על ידי הלקוח או סיבה מוצדקת אחרת), עליו לעשות כן בהתאם לכלל 13(ב) ולכלל 13(ג) לכללי האתיקה, לרבות קבלת אישורו של בית המשפט או הערכאה השיפוטית בפניה ההליך תלוי ועומד. אין באמור לעיל כדי לחוות דעת לעניין מחלוקת שכר טרחה בין הצדדים.

מספר החלטה: את/523/24

ייצוג יורש בהליכי התנגדות לצוואה לאחר עריכת הצוואה

עובדות השאלתה: עוה"ד הפונה ערכה צוואה למנוח והייתה גם עדה לצוואה יחד עם עד נוסף. לאחר כטירת המנוח הוגשה התנגדות לצוואה ומתנהלים הליכים משפטיים בקשר עם הצוואה.

עוה"ד הפונה מייצגת כיום את אחד היורשים בהליכים הנוגעים לקיום הצוואה, ואולם המתנגדים לצוואה הגישו בקשה לבית המשפט לפיה על הפונה להתפטר מייצוג. הפונה מציינת כי היא הבהירה שאין בכוונתה להעיד מטעם מרשה ולכן אין מניעה כי תמשיך לייצגו בהליכים. יתר על כן, מדובר בשלב מקדמי בו טרם הוגשו תצהירים ואפילו לא הובהר לשם מה עליה להעיד, וישנו עד אחר לצוואה שיכול להעיד על החתימה.

תשובת הוועדה: כלל 36 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 קובע:

"עורך דין כעד

36. (א) לא ייצג עורך דין אדם בהליכים משפטיים, לרבות ערעור, אם הוא עומד להעיד מטעם אותו אדם באחד משלבי ההליכים האמורים; נקרא עורך הדין להעיד מטעמו של אדם אחרי שהחל לייצגו – יחדל מן הייצוג. (ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על מסירת עדות כשעורך דין נקרא להעיד בידי בעל דין יריב, או בענין שהוא טכני או ברשות בית המשפט או ברשות הועד המחוזי."

לעניין כלל 36 הנ"ל, הכלל אוסר על מתן עדות מטעם הלקוח במקביל לייצוג, אך מאפשר ייצוג כשעורך הדין נקרא להעיד על ידי בעל הדין היריב. עוה"ד הפונה ציינה בשאלתה שהוגשה מטעמה כי היא אינה עתידה להעיד מטעם הלקוח, שכן ישנו עד נוסף לצוואה וכן חוות דעת רפואית לעניין כשירותו של המצווה במועד החתימה על הצוואה. ועדת האתיקה הארצית דנה בשאלת הייצוג של לקוח הטוען לקיום צוואה בידי עוה"ד שהיה עד לצוואה או ערך אותה, וקבעה כדלקמן:

"... ככל וישנה התנגדות לצוואה, יעשה טוב עו"ד אם ימנע מלייצג, בין אם ערך את הצוואה ובין אם רק היה עד לה.

ככל ועורך הדין לקח על עצמו את הייצוג בכל מקרה, וזאת לאחר שהוגשה התנגדות לצוואה, תיבחן שאלת היתר הייצוג של כל מקרה לגופו, על בסיס כללי האצבע להלן:

בחינת עילות ההתנגדות - אם עילות ההתנגדות לצוואה הן כאלה, שמעוררות סבירות כי עורך הדין המייצג ידרש להעיד, אזי עורך הדין יידרש למשוך ידו מן הייצוג כבר בשלב הגשת ההתנגדות, על רקע הסבירות האמורה.

בחינת העדים - האם יש עד נוסף? היה יש עד נוסף לצוואה, ועוה"ד סבור כי עדותו לא תידרש ע"י הטוען לקיום הצוואה, בהינתן קיומה של עדות נוספת לצוואה אשר תשמש תחליף לעדותו, וטובת הלקוח אינה מצריכה בשום דרך את עדותו, יש להתיר את הייצוג.

בחינת עוה"ד - האם הוא יכול להניח בוודאות בנסיבות המקרה כי לא ייקרא להעיד? במידה ועורך הדין מניח בסבירות גבוהה שלא ייקרא להעיד מטעם הצד הטוען לקיום הצוואה, הרי שאם יש להניח כי המתנגד לצוואה עשוי לזמן את עוה"ד לעדות- הוועדה אינה אוסרת את הייצוג באופן מוחלט (וזאת בהיעדר מקור נורמטיבי לעשות כן). עם זאת, ועדת האתיקה הארצית ממליצה כי במקרה זה רצוי ביותר כי עוה"ד לא ימשיך לייצג ויפעל למשיכת ידו מן הייצוג."

(ר' החלטה מס' את/9/21 המצ"ב, פורסמה בגיליון "אתיקה מקצועית" מס' 74, הדגשות אינן במקור).
בשים לב להחלטת ועדת האתיקה הארצית שהובאה לעיל, לא ניתן לאסור על המשך הייצוג וזאת בהסתמך על הצהרת עוה"ד הפונה לפיה אין בכוונתה להעיד מטעם הלקוח, לרבות בעניין הצוואה. ככל שמצב הדברים ישתנה – יהא עליה לחדול מייצוג. עם זאת, הוועדה סבורה כי מוטב שהפונה לא תעמיד את עצמה במצב בו היא עשויה להיקרא לעדות מהותית בתיק בעודה מייצגת.

מספר החלטה: את/415/24

לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

אתיקה מקצועית | גיליון מס' 77 | מרץ 2025